

Prijedlog smjernica
Gradonačelnika Grada Rijeke za mandatno razdoblje
2009-2013. godine

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA
Gradonačelnik

Rijeka, 9. srpnja 2009.

Gradsko vijeće Grada Rijeke
n/r predsjednici Dorotei Pešić-Bukovac

*Na temelju članka 48. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi prosljeđujem Gradskom vijeću Grada Rijeke na razmatranje i usvajanje **Prijedlog smjernica Gradonačelnika Grada Rijeke za mandatno razdoblje 2009-2013. godine.***

GRADONAČELNIK
mr.sc. Vojko **OBERSNEL**

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

GRAD RIJEKA
GRADONAČELNIK

KLASA: 023-01/09-04/12

URBROJ: 2170/01-10-30-09-1

Rijeka, 10.07. 2009.

PREDMET: Prijedlog Smjernica Gradonačelnika Grada Rijeke
za mandatno razdoblje 2009.- 2013. godine

GRADONAČELNIK

dr.sc. Vojko OBERSNEL

Signed by: VOJKO OBERSNEL 57.4358.4
Signing time: Friday, July 10 2009 13:40:23

Sadržaj

1. Uvodna riječ Gradonačelnika	3
2. Riječko gospodarstvo i socijalno okruženje	8
2.1. Utjecaj globalne krize na makroekonomska kretanja u razdoblju 2009.–2013. godine.....	8
2.2. Financijski i gospodarski pokazatelji Republike Hrvatske	10
2.3. Riječko gospodarstvo	13
2.4. Socijalna i demografska slika Grada Rijeke	20
3. Financijski potencijali i imovina Grada Rijeke	24
3.1. Prihodi Grada Rijeke.....	24
3.2. Imovina i vlasnički udjeli u društvima Grada Rijeke	29
3.3. Podaci o zaduženosti Grada Rijeke.....	31
3.3.1. <i>Primljeni krediti Grada Rijeke</i>	33
3.3.2. <i>Dana jamstva za zaduženje</i>	33
3.3.3. <i>Municipalne (gradske) obveznice</i>	34
3.3.4. <i>Javno-privatno partnerstvo</i>	34
3.4. Smjernice Ureda za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke za mandatno razdoblje 2009.– 2013. godine	35
3.5. Smjernice Ureda za unutarnju reviziju Grada Rijeke za mandatno razdoblje 2009.–2013. godine.....	36
4. Strateški prioriteti	38
1. Dostupna radna mjesta i konkurentno gospodarstvo kojem pridonosi snažna povezanost s Gradskom upravom i Sveučilištem	39
2. Pouzdana i suvremena komunalna infrastruktura koja uključuje visoku razinu korištenja ekoloških energenata i suvremenih tehnologija	45
3. Sveobuhvatna socijalna politika i ulaganja u podizanje kvalitete svakodnevnog života, čime se postiže sigurnost i zadovoljstvo svih generacija	50
4. Obilježje kulturnih događanja, sportskih i rekreativnih sadržaja, uređene javne površine, zbog čega se Rijeka s pravom može nazvati atraktivnim gradom	56

1. Uvodna riječ Gradonačelnika

Program Grada Rijeke – Smjernice za razdoblje 2009 – 2013. godine, predstavljam nakon dobivene podrške građana na prvim neposrednim lokalnim izborima u Republici Hrvatskoj.

Ne bježim od činjenice da će se ovaj program realizirati u vremenu globalne ekonomske krize, otežanih pregovora Hrvatske s Europskom unijom, te promijenjenih odnosa na domaćem i inozemnom tržištu.

Zato će program kojim će Rijeka nastaviti usklađen razvoj i povezivanje različitih funkcija gradskog života biti dovoljno fleksibilan da na adekvatan način može odgovoriti na moguće socijalne i gospodarske potrebe u riječkom okruženju. Na to nas obavezuje odgovornost, socijaldemokratsko promišljanje politike i, prije svega, zdrav razum.

Mandat koji je pred nama obilježit će kontinuitet razvoja i nastavak provođenja započetih projekata i aktivnosti, uz neizbježne nove projekte i programe koji odgovaraju na globalne trendove i nove potrebe građana i lokalnog gospodarstva.

Planove za sljedeće četverogodišnje razdoblje možemo ugrubo podijeliti u četiri područja - dovršetak velikih kapitalnih projekata, unaprijeđenje prometa, jačanje konkurentnosti i daljnji razvoj društvenog života i Rijeke kao atraktivnog grada.

Dovršetak velikih kapitalnih projekata

Tijekom mandata 2009.-2013. godine nastavit će se realizacija velikih kapitalnih projekata čija je priprema obavljena u proteklom mandatu, a to se prvenstveno odnosi na realizaciju Autobusnog kolodvora, nove zgrade Gradske knjižnice i nove zgrade Muzeja moderne i suvremene umjetnosti.

Nastavak realizacije novog Autobusnog kolodvora na Zapadnoj Žabici u završnoj je fazi izrade projektne dokumentacije. Sklopljen je ugovor o izradi kompletne projektne dokumentacije - idejnog (za lokacijsku), glavnog i izvedbenog projekta i to za: kompleks kolodvora, nastavak ulice Rive (nova južna pristupna cesta u dužini od oko 300 m), rekonstrukciju trga Žabica s dijelom priključnih cesta (Krešimirova, Riva, Trpimirova, lučki priključak).

Izrađen je i u cijelosti proveden parcelacijski elaborat kompleksa i nove prometnice, te je dovršen Idejni projekt koji kreće u postupak izdavanja lokacijske dozvole. Hrvatskim željeznicama je u cijelosti isplaćeno zemljište na lokaciji, a s Autotransom je sklopljen Ugovor o pravu građenja kojim je Grad Rijeka stekao prava građenja na Zagradu (podzemna garaža Rijeka prometa), a Autotrans pravo građenja na lokaciji Zapadna Žabica.

Projekt Izgradnje nove zgrade Gradske knjižnice je također u visokoj fazi pripreme za početak izgradnje. Izdana je lokacijska dozvola za izgradnju nove zgrade Gradske knjižnice Rijeka i završena je izrada projektne dokumentacije za

gradnju: idejni, glavni i izvedbeni projekt. Nakon izbora modela financiranja, započet će priprema za izradu natječajne dokumentacije za izvođača radova.

Ostvareni su svi nužni preduvjeti i obavljene sve tehničke pripreme za početak izgradnje **Muzeja moderne i suvremene umjetnosti, trga i javne garaže**, a zbog nemogućnosti realizacije projekta modelom javno-privatnog partnerstva, u tijeku su pripreme za odabir novog modela financiranja i priprema natječaja za izvođača radova za prvu fazu projekta (javna garaža, ujedno i temelji novog muzeja).

Dovršetak kapitalnih objekata u kulturi značajno će pridonijeti novom kulturnom iskoraku grada i stvoriti kvalitetnije uvjete za odvijanje postojećih, kao i budućih programa. Osim toga, navedeni će objekti trajno izmijeniti postojeće gradske lokacije, podići kvalitetu urbanih prostora i stvoriti nove, prepoznatljive gradske ambijente, ali i pružiti nove sadržaje stanovnicima i posjetiteljima Rijeke i šire regije.

Nastavlja se **izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata** koja je započela u prethodnom mandatu. U tijeku je izgradnja Centra Zamet i Atletske dvorane na Kantridi.

U pripremi su i rekonstrukcije ostalih sportskih objekata (dvorana Dinko Lukarić, Dvorana mladosti, sanacija stijenskog pokosa i rekonstrukcija atletske staze na Stadionu Kantrida).

Unaprijeđenje prometa

Grad Rijeka će nastaviti **izgradnju gradskih prometnica** presudnih za bolje prometno povezivanje pojedinih dijelova grada i rješavanje kroničnih prometnih gužvi.

Nositelj aktivnosti u realizaciji projekata iz cestogradnje je Rijeka promet d.d., gradska tvrtka, koja će projekte financirati iz sredstava prikupljenih izdanjem korporativnih obveznica: **prometnica Ž5025 Rujevica-Marinići, Ulica Ivana Pavla II – 2. faza, cesta D-404 – tunelski priključak RI-Policentro i gradska sabirna prometnica GSP-233 na Srdočima (1. i 2. faza).**

Treba imati na umu da su ovlasti Grada Rijeke po pitanju cestogradnje izuzetno sužene, a zbog nedostatka prostora i konfiguracije terena, vrlo je ograničena mogućnost izgradnje novih prometnica.

Stoga će se u ovom mandatu nastaviti s osmišljavanjem i realizacijom novih rješenja u prometnom sustavu, a nakon uvođenja u promet ceste D-404, dovršetka zaobilaznice te novih prometnih rješenja na lokaciji Žabica u sklopu izgradnje autobusnog kolodvora, bit će vidljiv značajan pomak u odvijanju svakodnevnog gradskog, ali i tranzitnog lučkog prometa.

Najveći doprinos rješenju prometnih gužvi u središtu grada donijela bi tek gradska željeznica koja bi rasteretila središte grada od privatnih automobila

tijekom dana, a njezino uvođenje u sustav javnog gradskog prometa prvenstveno ovisi o stanju i spremnosti unutar sustava Hrvatskih željeznica.

Izgradnja novih javnih garaža, namjera oslobađanja javnih površina od parkiranja (Delta i Riva) i rad nove Direkcije za prometno redarstvo svakako će pridonijeti smanjenju gužvi u parkingu.

Rast već spomenutog lučkog tranzita značajno pridonosi povećanju gradskih prometnih gužvi. Stoga je neophodno potrebno da Grad Rijeka, bez obzira na nadležnosti, potiče i planira otvaranje novih intermodalnih logističkih zona izvan gradskog područja uz razvoj modernih cestovno-željezničkih poveznica s riječkom lukom.

Pritom prvenstveno mislim na daljnji razvoj projekta **intermodalne-logističke zone Miklavlja** na području Općine Matulji i na nastavak suradnje s Općinom Matulji i Primorsko-goranskom županijom usmjerene na promociju i realizaciju ovog projekta i privlačenju kako investitora tako i novih tereta na riječki prometni pravac. Ova zona, površine oko 250 ha, posjeduje takve prostorne mogućnosti da se na logističke usluge može osloniti razvoj niza drugih poduzetničkih programa uz otvaranje novih radnih mjesta.

Također, Grad Rijeka će se zalagati za daljnji razvoj Zračne luke Rijeka d.o.o. kako bi se povećao standard usluge prema putnicima i sigurnost prometa, a neophodno je iznaći **novi model upravljanja zračnom lukom** uz neophodnu dokapitalizaciju u cilju privlačenja novih putnika i tereta.

Jačanje konkurentnosti

Sinergija poduzetništva, sveučilišta i gradske uprave kao i tretiranje kompletne komunalne infrastrukture kao elementa konkurentnosti osnova je daljnjeg razvoja Rijeke.

Kapitalni projekti Grada Rijeke ujedno su, kao nove investicije, poslovna šansa za **poduzetnički sektor** koji će raditi na izgradnji i opremanju složenih objekata, a na čemu će se svakako zaposliti građevinski kapaciteti i doprinijeti razvoju lokalnog poduzetništva.

Grad Rijeka je i u proteklom mandatu veliku pažnju posvećivao razvoju poduzetničkog sektora u kojem dominiraju mali poduzetnici. U toj promijenjenoj strukturi lokalnog gospodarstva treba tražiti nove razvojne mogućnosti koje se prvenstveno baziraju na fleksibilnosti i adaptibilnosti malih poduzetnika.

S obzirom na trenutnu situaciju u Republici Hrvatskoj, a to je pad proizvodnje i gospodarskog rasta, te povećanje nezaposlenosti, Grad Rijeka je želio dodatno doprinijeti poticanju proizvodnje i gospodarstva pa su u proteklom mandatu usvojene **Dodatne mjere poticanja gospodarstva u vrijeme recesije**.

Tijekom mandata 2009-2013. godina Grad Rijeka će aktivno pratiti stanje i trendove u poduzetničkom sektoru te u tom smislu predlagati nove mjere i programe za poticanje razvoja lokalnog gospodarstva i prevladavanje posljedica krize.

Važna, ako ne i presudna gradska aktivnost je **privlačenje mladih ljudi** kako bi se odlučili za život i rad u Rijeci. Pritom su od posebnog značenja projekti izgradnje Sveučilišnog kampusa na Trsatu i ubrzana stanogradnja s povoljnim uvjetima otkupa stana. I u ovom mandatnom razdoblju nastavit će se s pripremom lokacija za gradnju novih stambenih građevina, prvenstveno u okviru modela Poticane stambene izgradnje.

Sastavni dio takve politike je donošenje sveobuhvatne **gradske strategije za populacijsku politiku**. Program populacijskih mjera je izrađen, a objedinjava niz aktivnosti koje Grad Rijeka već godinama provodi u području zdravstva i socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, a pogotovo u dijelu ubrzane stanogradnje (po programu POS-a). Sve aktivnosti u tom dijelu provode se kako bi se Riječanima olakšala odgovorna funkcija roditeljstva i potaknulo povećanje nataliteta u Rijeci.

Socijalni program Grada Rijeke već godinama predstavlja dobar model cjelovite zaštite socijalno ugroženih građana. U ovom mandatu, koji će biti obilježen globalnom ekonomskom krizom, očekujemo, nažalost, porast broja građana uključenih u oblike socijalne zaštite, od umirovljenika do djece. No, na taj izazov spremni smo odgovoriti i ponuditi našim građanima sigurnost i pomoć u prevladavanju teškog razdoblja krize.

Grad Rijeka nastavlja s provođenjem aktivnosti koje doprinose daljnjoj **prilagodbi standardima Europske Unije** kao i pripremom Grada Rijeke s ciljem korištenja sredstava iz programa EU.

Društveni život i razvoj Rijeke - atraktivnog grada

Razvoj i oplemenjivanje raznovrsnih životnih stilova za sve generacije građana Rijeke i dalje će biti prioritet gradske uprave.

Bez obzira radi li se o sadržajima koji nominalno pripadaju kulturi, sportu i rekreaciji ili socijalnoj politici, inzistirat ćemo na cjelovitom promišljanju kvalitete života i daljnjem odmicanju Rijeke od starog stereotipa sivog industrijskog grada.

Uz sve postojeće programe u području kulture i uz poticanje različitih izraza na kulturnoj sceni, u izradi je, i u ovom razdoblju će biti završena, dugoročna strategija razvoja kulture, odnosno kulturne politike Rijeke.

Grad Rijeka će nastaviti sve aktivnosti utvrđene programima za treću životnu dob. Zbog sve većeg učešća starijeg stanovništva u riječkoj populaciji, izrađenja je **strategija zdravog starenja** u kojoj se na cjeloviti način sagledavaju specifične potrebe stanovnika treće životne dobi i utvrđuju dodatne aktivnosti i mjere koje će se provoditi u idućem razdoblju.

Grad Rijeka ušao je u V. fazu Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije čime je postao njen punopravni član.

Potvrđujući temeljna načela Povelje o suradnji Grada Rijeke i nevladinog neprofitnog sektora, te s temeljnim ciljem daljnjeg unapređenja civilnoga društva te poboljšanja kvalitete života i razvoja filantropije i volonterstva, Grad Rijeka nastavlja **suradnju s nevladinim, neprofitnim organizacijama**, koja uključuje područje razvoja i savjetovanja, informiranja te financiranja nevladinog, neprofitnog sektora.

Razvijena međunarodna suradnja, kroz gradove prijatelje i članstvo u brojnim udrugama gradova, kao i sudjelovanje u međunarodnim projektima, svakako pridonose otvorenosti grada i njegovoj međunarodnoj promociji. U mandatu 2009.-2013. godine Grad Rijeka će intenzivno raditi na svojoj međunarodnoj promociji u svrhu povećanja konkurentnosti Rijeke.

Iskreno vjerujem da ćemo zacrtane ciljeve uspješno realizirati, kao i u proteklim mandatima, te da daljnji uspješan razvoj Rijeke nije upitan bez obzira na nepovoljnu globalnu situaciju.

Radujem se izazovima koji su pred nama.

mr.sc. Vojko Obersnel, v.r.

2. Riječko gospodarsko i socijalno okruženje

2.1. Utjecaj globalne krize na makroekonomska kretanja u razdoblju 2009.–2013. godine

Kao što se navodi u MMF-ovoj publikaciji *Regional Economic Outlook* (svibanj 2009.), koja obuhvaća Europu, ekonomska depresija postala je globalna sinkronizirana recesija. Kao ključni rizik ističe se mogućnost povratnoga negativnog djelovanja krize u okviru financijskog sustava na realnu ekonomiju. Kada je riječ o Europi, postoje određene sličnosti u pogledu izloženosti svih zemalja globalnim financijskim i realnim šokovima, a koje su dovele do destabilizacije makroekonomskih sustava svih zemalja. Ipak postoje bitne razlike među pojedinim zemljama u pogledu razmjera ekonomske krize.

Zanimljivo je uočiti negativna kretanja u agregiranim podacima europskih zemalja članica OECD-a. Mogu se utvrditi značajna negativna kretanja svih pokazatelja u 2009. godini. O razmjeru kontrakcije prikazanih ekonomija svjedoči pad stope rasta od 4,1%, uvoza od -12,3%, a osobito izvoza od -14,8% u 2009. godini. Projekcije upućuju na značajno smanjenje stope pada BDP-a već 2010. godine, čemu svakako idu u prilog značajni fiskalni stimulansi pojedinih zemalja.

Tablica 1. Ključni ekonomski pokazatelji 12 zemalja EU – članica OECD-a (stope rasta, %)

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
BDP (tržišne cijene)	1,9	1,8	3,0	2,6	0,7	-4,1	-0,3
Finalna potrošnja privatnog sektora	1,5	1,8	2,1	1,6	0,4	-1,3	-0,1
Finalna potrošnja države	1,6	1,5	1,8	2,2	1,8	1,5	1,2
Investicija	1,8	3,5	5,8	4,3	0,0	-9,0	-2,1
Ukupna domaća potrošnja	1,7	2,0	2,9	2,3	0,7	-2,8	-0,3
Izvoz	6,7	5,2	8,5	5,8	1,0	-14,8	-0,7
Uvoz	6,4	5,9	8,3	5,2	1,1	-12,3	-0,8
Nezaposlenost	8,8	8,8	8,2	7,4	7,5	10,1	11,7
Državno zaduživanje	-3,0	-2,6	-1,3	-0,7	-1,8	-5,4	-7,0
Kratkoročna kamatna stopa	2,1	2,2	3,1	4,3	4,7	1,3	0,6
Inflacija	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,6	0,7

Izvor: www.oecd.org

No unatoč optimističnim najavama razmjerno brzog oporavka svjetske ekonomije već tijekom 2010. godine, upozorava se da bi oporavak mogao biti malo sporiji. Tome svakako pridonosi činjenica da se zbog pada globalne agregatne potražnje iz krize ne može izaći jačanjem izvoza. Uz to, trošak kapitala povećava se, osobito u zemljama koje su bile ovisne o visokim razinama dodatnog priljeva kapitala iz inozemstva. Strah od inflacije, koji se javljao početkom 2008., zamijenjen je strahom od deflacije koja znači potencijalno značajno ograničenje rasta gospodarstava. Takve bojazni osobito potiče slučaj Japana koji se još uvijek nije izvukao iz deflacijske spirale koja je počela 1990-ih.

Značajne razlike među pojedinim zemljama uzrokovale su dodatne probleme. Tako se može istaknuti pad cijena na tržištu nekretnina (baltičke ekonomije, Irska, Španjolska, Velika Britanija), problemi u okviru financijskog sustava te visok stupanj zaduženosti ili ovisnosti ekonomija o vanjskoj akumulaciji kapitala (Island, Irska, Latvija i Velika Britanija), nedovoljno čvrsta makroekonomska politika koja je dovela do visoke zaduženosti države (Mađarska, Grčka) te šok vezan za uvjete razmjene za zemlje izvoznice sirovina (Rusija i Ukrajina).

Zemlje istočne Europe doživjele su krizno stanje znatno turbulentnije nego zapadnoeuropske razvijene zemlje. Suočene su s prijetnjom stabilnosti valute, povećanjem deficita vanjskotrgovinske bilance i povećanjem javnog duga te nelikvidnosti državnih financija i cijeloga ekonomskog sustava. Jedan je od najvažnijih razloga za takva kretanja visoka ovisnost istočnoeuropskih zemalja o vanjskoj akumulaciji kapitala, koja je bila generator visokih stopa rasta. Financijske institucije i tržišta kapitala razvijenih zemalja u kriznim se situacijama orijentiraju na domaća tržišta, što zemlje u razvoju stavlja u nezavidan položaj.

U tablici su prikazane projekcije stope rasta u zemljama istočne Europe. Uočavaju se velike razlike u projekcijama stope rasta. Zanimljivo je da su pod najvećim opterećenjem zemlje izvoznice. Treba, međutim, istaknuti da je riječ o vrlo grubim prognozama. Tako se, prema podacima Slovenskoga nacionalnog ureda za statistiku, BDP Republike Slovenije u prvom tromjesečju 2009. smanjio za 8,5% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Tome treba pridodati da su se investicije u istom razdoblju smanjile za čak 23,6%. Ti podaci upućuju na oprez u prihvaćanju službenih projekcija međunarodnih organizacija. Unatoč globalnim karakteristikama, čini se da će konačni učinci krize uvelike ovisiti o stanju ekonomskog sustava i značajkama ekonomske politike pojedinih zemalja.

Tablica 2. Projekcije stope rasta BDP-a u zemljama istočne Europe (u %)

Nove EU članice	2009.	2010.	Europske tranzicijske ekonomije	2009.	2010.
Bugarska	-2.0	-1.0	Albanija	0.4	2.0
Češka	-3.5	0.1	Bjelorusija	-4.3	1.6
Estonija	-10.0	-1.0	Bosna i Hercegovina	-3.0	0.5
Latvija	-12.0	-2.0	Crna Gora	-2.7	-2.0
Litva	-10.0	-3.0	Hrvatska	-3.5	0.3
Mađarska	-3.3	-0.4	Makedonija	-2.0	1.0
Poljska	-0.7	1.3	Rusija	-6.0	0.5
Rumunjska	-4.1	0.0	Srbija	-2.0	0.0
Slovenija	-2.7	1.4	Ukrajina	-8.0	1.0

Izvor: MMF, World Economic Outlook (2009)

Dok je za većinu razvijenih zemalja karakteristična politika iznimno visokih fiskalnih poticaja te ekspanzivne politike centralnih banaka, u istočnoeuropskim zemljama ekonomski sustavi nisu u mogućnosti poduzeti takve mjere. Stoga je

velik broj zemalja prihvatio pomoć MMF-a, a mnoge su zemlje najavile takvu mogućnost. Poseban je problem u tome što istočnoeuropske zemlje, zbog nemogućnosti vođenja ekspanzivne fiskalne i monetarne politike, moraju čuvati stabilnost državnih financija restriktivnim mjerama, drugim riječima, povećanjem poreza i smanjenjem državnih rashoda, a to uzrokuje dodatno procikličko djelovanje i prijeti daljnjim padom stope rasta BDP-a i drugih makroekonomskih pokazatelja.

Stoga se može ustvrditi da još uvijek nije izvjestan brz oporavak svjetske ekonomije. Osobito je upitan rast manje razvijenih zemalja koje nisu bile u stanju poduzeti protucikličke ekonomske mjere. Svakako da se takva kretanja održavanju i na državne financije. Pad rasta BDP-a obično prati jednako smanjenje prihoda državnog proračuna te proračuna lokalnih vlasti. Stoga se u idućem razdoblju mogu očekivati daljnji pritisci na smanjenje proračunskih rashoda i racionalizaciju poslovanja. Bez dodatnog zaduživanja te značajnog smanjenja opsega aktivnosti državnih subjekata, mogu se očekivati veliki problemi u podmirivanju ugovorenih obveza.

Svakako da se takva kretanja održavanju i na javne financije. Pad rasta BDP-a obično prati jednako smanjenje prihoda državnog proračuna te proračuna lokalnih vlasti. Stoga se u narednom razdoblju mogu očekivati daljnji pritisci na smanjenje proračunskih rashoda i racionalizaciju poslovanja gospodarskih subjekata u javnom i privatnom sektoru. Bez dodatnog zaduživanja te značajnog smanjenja opsega aktivnosti državnih subjekata mogu se očekivati veliki problemi u pogledu mogućnosti podmirenja ugovorenih obveza što će rezultirati porastom nelikvidnosti.

U hrvatskom gospodarstvu su, osim utjecaja globalne ekonomske krize, izrazito prisutni i tranzicijski problemi koji se isprepleću s problematikom pregovora Hrvatske s Europskom unijom. Primjer toga je i brodogradnja čiji će se nagomilani problemi pokušati riješiti putem privatizacije brodogradilišta kao odgovor na europske zahtjeve za ukidanjem državnih potpora u tom sektoru. No, isti su problemi prisutni i u drugim gospodarskim sektorima, a zastoj pregovora s Europskom unijom (uslijed neriješenih bilateralnih pitanja s Republikom Slovenijom) onemogućuje Hrvatskoj dostupnost financijskih sredstava iz europskih fondova.

Iz svega navedenog jasno je da je vrlo teško predvidjeti realna makroekonomska kretanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2009.-2013. godine.

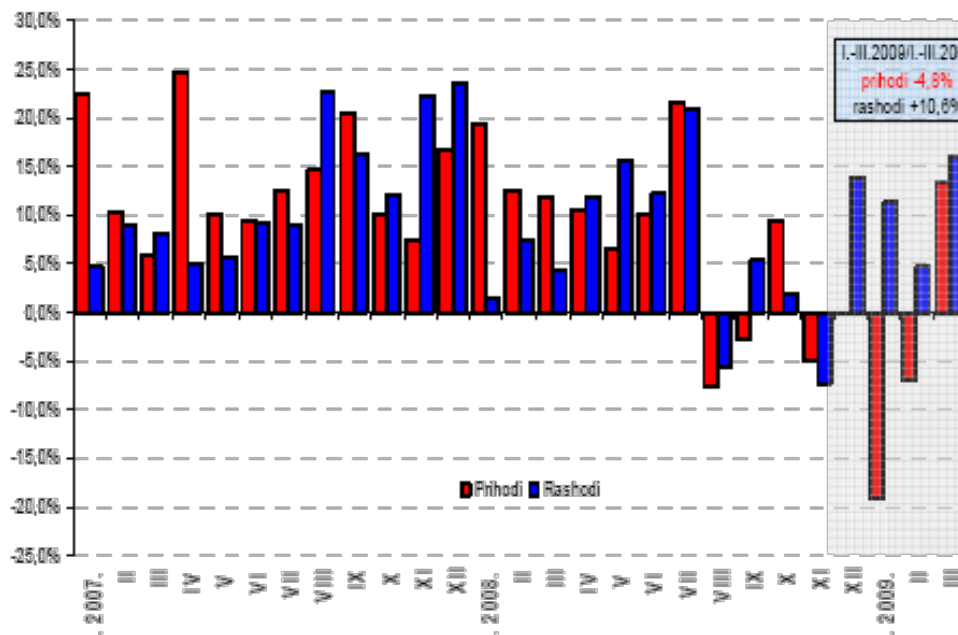
2.2. Financijski i gospodarski pokazatelji Republike Hrvatske

U turbulentnim financijskim vremenima u kojima se trenutačni nalazimo, prije govora o financijskom potencijalu Grada Rijeke, svakako se treba osvrnuti na financijsku situaciju na državnoj razini u Hrvatskoj.

Ministarstvo financija objavilo je podatak da su u prva tri mjeseca 2009. godine proračunski prihodi države ostvareni 4,8% manje nego u istom razdoblju

protekle godine, dok su u istom razdoblju proračunski rashodi porasli za čak 10,6% na godišnjoj razini.

Grafikon 1. Prihodi i rashodi državnog proračuna (GFS 2001.), godišnje stope promjene

Izvor: MFIN

Pad proračunskih prihoda države u prva tri mjeseca bio bi i snažniji da prihodi od doprinosa nisu polučili rast od 1,5% na godišnjoj razini. Naime, nešto više od 95% proračunskih prihoda države odnosi se na poreze i doprinose, a budući da su porezni prihodi pali za čak 16,9%, doprinosi su ublažili ukupnu sliku pada prihoda.

Na iznimno lošu gospodarsku situaciju na razini države u promatranom razdoblju upućuje i snažan pad prihoda od PDV-a za gotovo 19% u odnosu na isto razdoblje lani. U isto vrijeme, promet u trgovini na malo zabilježio je smanjenje u prvom kvartalu za gotovo 15%. Slična kretanja bilježe i trošarine od kojih je ukupno država prihodovala 19,6% manje na godišnjoj razini u ovom razdoblju.

Osnovni pokazatelji kretanja gospodarstva Republike Hrvatske za prvi kvartal dani su u sljedećem prikazu:

Tablica 3. Osnovni pokazatelji kretanja gospodarstva RH (I-IV 2009.)

	2007.	2008.	II.2009.	III.2009.	IV.2009.
Realni sektor					
Fizički obujam industrijske proizvodnje, %, nedesezonirano, impg	5,6	1,6	-12,4	-6,6	-7,1
Promet u trgovini na malo, realno, %, impg	5,3	-0,5	-19,4	-17,4	-14,5
Fizički obujam građevinskih radova, %, impg	2,4	11,8	-1,9	6,1	-
Noćenja turista, %, impg	5,6	2,0	-10,8	-30,5	9,8
Potrošačke cijene, %, impg	2,9	6,1	4,2	3,8	3,9
Nezaposlenost i plaće					
Prosječna mjesečna neto plaća, u kn	4.841	5.178	5.230	5.367	-
Rast prosječne mjesečne neto plaće, realno, %	2,2	0,8	0,5	2,6	-
Stopa nezaposlenosti, kraj razdoblja, %	14,7	13,7	14,8	15,0	14,8
Vanjski sektor					
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	7,34	7,22	7,43	7,43	7,42
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	5,37	4,93	5,80	5,71	5,62
Vanjskotrgovinska bilanca, mil.EUR	-9.829	-11.242	-495	-791	-694
Inozemni dug RH, mil. EUR	33.253	39.300	39.165	-	-
Inozemni dug, % BDP-a	77,6	83,0	-	-	-
Javne financije					
Dug središnje države, mil. HRK	102.450	97.443	-	-	-
Financijski sektor					
Kreditni poslovnih banaka, %, impg	13,3	14,4	17,6	15,9	15,8
Kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima s valutnom klauzulom, %	6,51	6,92	6,93	7,32	6,95
Kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom, %	6,80	7,89	8,25	8,25	8,47
Kamatne stope na kratkoročne kunske depozite poduzeća, %	5,48	5,64	12,73	9,69	6,56
Kamatne stope na kratkoročne oročene depozite stanovništva u eurima, %	3,47	4,33	4,18	4,11	4,16

Izvor: DSZ, MFIN, HZZ, HNB

Ukupni deficit države u promatranom razdoblju iznosio je 3,7 milijardi kuna i u cijelosti je financiran zaduženjem na domaćem tržištu. Kada se tome pridodaju i rate otplate javnog duga u iznosu od 4,4 milijarde kuna, dolazi se do podatka da se država, samo u prvom kvartalu ove godine, zadužila na domaćem tržištu za ukupno 8,8 milijardi kuna.

Analizirajući podatke Državnog zavoda za statistiku, u prva tri mjeseca 2009. godine BDP (bruto domaći proizvod) na razini države pao je za čak 6,7% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, što je najveći kvartalni pad gospodarstva u zadnjih devet godina. U prvom kvartalu zabilježen je pad svih pokazatelja koji na njega utječu, osim državne potrošnje.

Najveći je i najvažniji pokazatelj koji utječe na BDP potrošnja kućanstva, tj. osobna potrošnja koja je u promatranom razdoblju pala za gotovo 10% (9,9), što je njezin najveći pad od 2000. godine. Ovo je već drugi uzastopni kvartal koji bilježi pad osobne potrošnje (u zadnjem kvartalu 2008. taj je pad iznosio 3,2%).

Kao logična posljedica pada osobne potrošnje je i pad uvoza za 20,9%, a zbog pada osobne potrošnje u svijetu, pao je i domaći izvoz za čak 14,2%. Tome treba pridodati i pad investicija koji je u prvom kvartalu 2009. iznosio 12,4%.

Financijski analitičari procjenjuju da se teško može očekivati zadržavanje BDP-a na godišnjem smanjenju od samo 2% (koliko je planirano rebalansom Državnog proračuna iz travnja 2009.) i procjenjuju da bi državi do kraja 2009. moglo nedostajati čak 12 milijardi kuna kako bi pokrila sve planirane rashode iz proračuna. Vezano uz to, HNB procjenjuje da do kraja 2009. godine ne treba očekivati pad BDP-a manji od 4,5% na godišnjoj razini.

Pred novom Vladom su izuzetno odgovorni zadaci: donošenje rebalansa, oporavak gospodarstva i nastavak pregovora s EU. Kao primarni cilj ipak se ističe stabilnost makroekonomskog sustava kao preduvjet daljnjeg razvoja gospodarstva.

Loše stanje u hrvatskom gospodarstvu, kao i loši financijski pokazatelji poslovanja države, svakako će se u određenoj mjeri odraziti i na financijske pokazatelje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave pa tako i na Grad Rijeku.

2.3. Riječko gospodarstvo

Kontinuirani rast riječkoga gospodarstva u prve tri godine prošloga mandatnog razdoblja zabilježen je i u posljednjoj recesijskoj 2008. godini te u prva tri mjeseca 2009., u kojima je ipak zabilježen manji pad ukupnih prihoda. Na temelju statističkih izvještaja poduzetnika **na području Grada Rijeke**, dobivenih od FINA-e, ukupni prihodi u 2008. godini povećani su za 8,6% indeksnih bodova u odnosu na 2007. godinu, dok je povećanje ukupnih rashoda za isto razdoblje iznosilo 10,6%. Analizirajući dublje ove podatke, vidljivo je da je većem povećanju rashoda u odnosu na prihode pridonijelo povećanje troškova financiranja, što je u istom razdoblju dovelo do smanjenja investicija u dugotrajnu imovinu od 14% indeksnih bodova. Jedan od razloga smanjenja investicija svakako je sklonost poduzeće ka štednji u uvjetima recesije, kao i povećanje nelikvidnosti.

U segmentu troškova financiranja posebno se ističu troškovi kamata, tečajnih razlika i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzećima, koji su u 2008. godini u odnosu na 2007. godinu povećani za 58,2% indeksnih bodova.

Tablica 4. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika Rijeke u 2008. godini

Opis	2007.	2008.	Indeks
Broj poduzetnika	3.898	4.058	104,1
Broj zaposlenih	35.302	36.078	102,2
Ukupni prihodi	20.432.277.082	22.179.485.806	108,6
Prihodi od prodaje u inozemstvu	3.284.454.921	3.550.427.126	108,1
Ukupni rashodi	19.697.069.488	21.778.558.726	110,6
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.954.302.057	1.680.982.897	86,0

Izvor: Sumarni izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, svibanj 2009.

Uspoređujući rast ukupnih prihoda i prihoda od prodaje u inozemstvu, iz tablice 3. vidi se da se nalazi približno na istoj razini. Imajući na umu poteškoće hrvatskoga gospodarstva u 2008. godini, rast prihoda od prodaje u inozemstvu pokazuje kontinuitet i dinamičnost riječkih poduzeća na inozemnom tržištu, osobito u segmentu malih i srednjih poduzeća koji su ostvarili rast prihoda od 12,4%, odnosno 19,8%. Rast ovih prihoda potvrđen je i u prvom kvartalu 2009., kada su u ukupnom iznosu povećali za 10,2%.

Tablica 5. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika Rijeke u razdoblju siječanj – ožujak 2009.

Opis	I.–III. 2008.	I.–III. 2009.	Indeks
Broj poduzetnika	3.869	3.923	101,4
Broj zaposlenih	35.312	36.326	102,9
Ukupni prihodi	4.800.449.380	4.510.001.441	93,9
Prihodi od prodaje u inozemstvu	690.752.329	761.095.352	110,2
Ukupni rashodi	4.601.968.494	4.475.377.563	97,2
Investicije u dugotrajnu imovinu	476.986.578	387.866.065	81,32

Izvor: Sumarni izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, svibanj 2009.

Prema podacima FINA-e, u prva tri mjeseca 2009. godine pad investicija u dugotrajnu imovinu povećan je za 4,7% indeksnih bodova, što je dijelom razumljivo budući da je u istom razdoblju došlo do pada ukupnih prihoda od 6,1% indeksnih bodova. Pozitivne naznake u prvom kvartalu 2009. godine vide se u povećanju broja zaposlenih od 3% te u smanjenju rashoda (za 2,8%), bez zadiranja u radnička prava, pri čemu je prosječna plaća kod riječkih poduzetnika (u segmentu pravnih osoba) porasla za 5,9%.

Tablica 6. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Rijeke u 2008. godini po veličini

Opis	Ukupno	Mali	Srednji	Veliki
Broj poduzetnika	4.058	4.006	34	18
Broj zaposlenih	36.078	18.600	4.671	12.807
Ukupni prihodi	22.179.485.806	10.018.395.495	2.759.192.436	9.401.897.875
Ukupni rashodi	21.778.558.726	9.578.872.606	2.693.820.411	9.505.865.709
Porez na dobit	220.002.765	156.265.314	26.749.455	36.987.996
Dobit nakon oporezivanja	957.393.377	638.894.469	122.032.472	196.466.436
Gubitak nakon oporezivanja	776.469.064	355.636.896	83.409.902	337.422.266
Konsolidirani financijski rezultat - neto-dobit	180.924.313	283.257.573	38.622.570	-140.955.830
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.680.982.897	537.956.380	266.029.623	876.996.894
Indeks 2007. godina = 100,0				
Broj poduzetnika	104,1	104,4	81,0	90,0
Broj zaposlenih	103,7	107,8	98,4	100,1
Ukupni prihodi	108,6	114,0	97,9	106,5
Ukupni rashodi	110,6	116,6	101,2	107,7
Porez na dobit	96,3	103,7	81,1	82,8
Dobit nakon oporezivanja	102,1	101,9	84,3	118,3
Gubitak nakon oporezivanja	180,3	172,7	448,1	163,6
Konsolidirani financijski rezultat - neto dobit	35,7	67,3	30,6	0,0
Investicije u dugotrajnu imovinu	86,0	66,3	115,1	96,2

Iz analize financijskih rezultata riječkih poduzetnika prema njihovoj veličini primjećujemo da se jedino segment malih poduzetnika uspješno nosio s početkom recesijskog razdoblja u koje je ušlo hrvatsko gospodarstvo u cjelini. Međutim, zbog smanjenja poduzetničkih aktivnosti i ulaskom gospodarstva dublje u recesiju, u prvom kvartalu 2009. godine i ukupni prihodi malih gospodarskih subjekata dostigli su pad od 13% indeksnih bodova. Ipak treba istaknuti da su srednje veliki poduzetnici u tom razdoblju ostvarili rast ukupnih prihoda za 6% indeksnih bodova, zahvaljujući ponajprije odličnim rezultatima na inozemnom tržištu gdje su postigli rast od 71,2% indeksnih bodova. Od ostalih parametara iz tablice 5. potrebno je izdvojiti ostvarenje neto-dobiti riječkih poduzetnika u 2008. godini od preko 180 mil. kuna, što je u uvjetima recesije vrlo dobar rezultat. To je prije svega pokazatelj snalažljivosti i prilagodljivosti segmenta malih poduzetnika u uvjetima krize budući da su oni u ukupno ostvarenim prihodima u 2008. godini sudjelovali s 45% udjela.

Promatrajući **prošlo mandatno razdoblje** od 2005. do 2008. godine, **broj poduzetnika** povećao se za 13,3%. i to u segmentu malih gospodarskih subjekata (17%), dok je u segmentu srednje velikih i velikih gospodarskih subjekata došlo do značajnijeg pada. Razlog tome velike su strukturne promjene u riječkome gospodarstvu te završetak prije započetih stečajnih postupaka u nekim riječkim poduzećima. Svakako treba istaknuti pozitivnu sliku s gotovo 500 novootvorenih gospodarskih subjekata, čime je uslijedilo i povećanje **broja zaposlenih** u istom razdoblju za 8%.

Tablica 7. Ukupni prigodi i ukupni rashodi poduzetnika Rijeke u 2008. godini po djelatnosti

Područje djelatnosti	Ukupni prihodi 2008.	Ukupni rashodi 2008.	Indeks 2007.=100	
			Prihodi	Rashodi
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	63.019.338	59.759.562	69,46	90,6
Rudarstvo i vađenje	200.714.578	187.798.389	167,5	163,1
Prerađivačka industrija	4.372.579.037	4.429.765.651	107,1	106,6
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	107.875.579	101.765.145	72,36	69,1
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije otpada	311.169.170	325.626.051	101,7	105,9
Građevinarstvo	1.146.933.240	1.143.986.805	105,3	110,4
Trgovina na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikala	10.235.209.518	10.044.021.661	117,3	118,0
Prijevoz i skladištenje	2.696.340.869	2.705.598.139	112,4	115,6
Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	276.701.243	298.204.699	108,9	109,5
Informacije i komunikacije	467.633.671	421.823.468	98,08	107,9
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	50.302.468	41.040.502	102,6	106,1
Poslovanje nekretninama	280.183.934	234.455.532	35,39	37,3
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.275.563.156	1.117.557.932	97,51	99,8
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	347.739.943	345.365.589	104,5	105,3
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	4.827.526	3.800.050	81,43	112,3
Obrazovanje	32.054.315	30.726.913	123,1	116,6
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	128.057.560	102.585.180	129,1	128,1
Umjetnost, zabava i rekreacija	64.968.607	69.937.364	154,1	153,5
Ostale uslužne djelatnosti	117.612.054	114.740.094	141,8	140,7
Ukupno Grad Rijeka	22.179.485.806	21.778.558.726	108,6	110,6

Izvor: Sumarni izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, svibanj 2009.

Analizirajući riječko gospodarstvo prema djelatnosti, u tablici 6. primjećujemo kako gotovo polovicu ukupnih prihoda (46,1%) i rashoda (46,1%) čine prihodi i rashodi trgovine na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikala. Slijedi djelatnost prerađivačke industrije s udjelom od 19,7% prihoda i 20,3% rashoda, djelatnost prijevoza i skladištenja s 12,2% prihoda i 12,4% rashoda, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti s 5,8% prihoda i 5,1% rashoda te građevinarstvo s udjelom od 5,2% u ukupnim приходima i 5,3% u ukupnim rashodima. Uzmemo li u obzir prihode i rashode, tih 5 djelatnosti zajedno imaju gotovo 90% udjela u ukupnim приходima, odnosno rashodima.

Ako pak promatramo indekse rasta među prvih 5 djelatnosti, vidimo da je trgovina najpropulzivnija djelatnost s rastom prihoda od 17,3%, odnosno rashoda od 18%. Slijedi prijevoz i skladištenje, prerađivačka industrija te građevinarstvo. Stručna, znanstvena i tehnička djelatnost u 2008. godini doživjela je blagi pad od 2,5% indeksnih bodova. Neovisno o tom padu, ova se djelatnost nalazi na drugome mjestu po ostvarenoj neto-dobiti sa 117 milijuna kuna iza djelatnosti trgovine na veliko i malo te popravka motornih

vozila i motocikala, koja je ostvarila 128,7 milijuna kuna neto-dobiti. Najveće gubitke u 2008. godini pretrpjele su djelatnosti prerađivačke industrije, čiji konsolidirani financijski rezultat pokazuje minus od preko 103 milijuna kuna, djelatnost prijevoza i skladištenja s minusom od 22,8 milijuna kuna i djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane s minusom od 22,6 milijuna kuna. Pozitivnom financijskom rezultatu riječkoga gospodarstva svakako su pridonijele djelatnosti poslovanja nekretninama, informacije i komunikacije te djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, koje su ukupno ostvarile 92,5 milijuna kuna neto-dobiti.

Ako se uzme u obzir situacija u kojoj se danas nalazi hrvatsko, a i svjetsko gospodarstvo, obrađeni podaci dobiveni od FINA-e govore u prilog dobrog poslovanja riječkih poduzetnika u 2008. godini, s nastavkom takvog trenda u prvom kvartalu 2009. godine.

S kakvim se sve problemima poduzetnici danas moraju nositi, možemo iščitati iz podataka FINA-e, prema kojima je od kolovoza 2008., kada počinje trend rasta, do travnja 2009. godine, broj insolventnih pravnih osoba u Republici Hrvatskoj povećan za 23,9% (za 4.331 poduzeće), odnosno iznos ukupnih nepodmirenih obveza u istom je razdoblju povećan za 29,2% ili za 3,67 milijardi kuna. Drugi podatak FINA-e govori da je iznos obveza koje nisu podmirene neprekidno do 60 dana krajem prvog kvartala 2009. godine iznosio više od 778 milijuna kuna. Od toga ukupnog iznosa, na Primorsko-goransku županiju otpada 31,4 milijuna kuna, odnosno 4%. Još važniji podatak FINA-e govori kako je **od kraja ožujka 2008. do kraja ožujka 2009. godine** iznos obveza koje nisu podmirene neprekidno do 60 dana u Republici Hrvatskoj porastao za 71,2%, s iznimkom u tri županije. U Požeško-slavonskoj županiji došlo je do pada **nepodmirenih obveza do 60 dana** za 5,35, u Vukovarsko-srijemskoj županiji za 4,4%, a u **Primorsko-goranskoj županiji taj je pad iznosio 64,1%.**

Uzimajući u obzir da riječko gospodarstvo čini oko 60% gospodarstva Primorsko-goranske županije, iz prije izloženih podataka može se iščitati da se riječko gospodarstvo dobro nosi s globalnom financijskom krizom i tranzicijskim problemima hrvatskoga gospodarstva.

Ukoliko usporedimo **turistički promet na području Grada Rijeke** za razdoblje od **01.01. do 31.12.2008. godine s istim razdobljem 2007. godine**, podaci Turističke zajednice Grada Rijeke pokazuju da je ostvareno 66.289 dolazaka, što je 5% manje. U usporedbi sa istim razdobljem 2007. godine, broj stranih dolazaka u 2008. godini manji je za 7%, dok su od ukupno ostvarenih dolazaka strani turisti sudjelovali sa 68%. Također, usporedba u istom razdoblju pokazuje da je broj domaćih dolazaka povećan za 1% tijekom 2008. godine, dok su domaći turisti sudjelovali sa 32%.

Ostvaren je turistički promet od 117.277 noćenja, što je 10% manje u odnosu na isto razdoblje 2007. godine. U usporedbi sa istim razdobljem 2007. godine broj stranih noćenja smanjen je za 13%, dok su od ukupno ostvarenih noćenja strani turisti sudjelovali sa 68%. Broj domaćih noćenja smanjen je za 1%, dok su domaći turisti sudjelovali s 32%.

Uzroci pad prometa dolazaka i noćenja tijekom 2008. godine treba potražiti u slijedećim činjenicama: kapacitet Hotela Continental uslijed renoviranja smanjen za 56%, zatvorilo se Prenosište Rijeka na Kantridi, a Kamp Preluk započeo s je radom i više od

mjesec dana kasnije. Naime, 2007. godine Kamp Preluk je otvoren 15. travnja, dok je 2008. godine otvoren tek 26. svibnja.

Turistički promet na području Grada Rijeke za razdoblje od **01.01. do 30.06.2009. godine uspoređen s istim razdobljem 2008. godine** pokazuje da je u prvih šest mjeseci ostvareno 26.287 dolazaka, što je 7% manje u odnosu na isto prethodno razdoblje. Također, u promatranom razdoblju broj stranih dolazaka manji je za 2%, dok su od ukupno ostvarenih dolazaka strani turisti sudjelovali sa 64%. Istodobno je i broj domaćih dolazaka smanjen za 16%, dok su domaći turisti sudjelovali sa 36%.

Ukoliko usporedimo podatke Turističke zajednice Grada Rijeke za **lipanj 2009. godine s lipnjem 2008. godine**, vidjet ćemo da je ostvareno 7.160 dolazaka, što je **3%** više u odnosu na lipanj 2008. godine. U usporedbi s lipnjem 2008. godine **broj stranih dolazaka povećan je za 13%**, dok su od ukupno ostvarenih dolazaka strani turisti sudjelovali sa 79%. U promatranom razdoblju je broj domaćih dolazaka smanjen za 21%, dok su domaći turisti sudjelovali sa 21% u ukupno ostvarenim dolascima.

U promatranom razdoblju ostvaren je turistički promet od 12.533 noćenja, što je **11%** više u odnosu na lipanj 2008. godine. U usporedbi sa lipnjem 2008. godine u lipnju 2009. godine **broj stranih noćenja povećan je za 23%**, dok su od ukupno ostvarenih noćenja strani turisti sudjelovali sa 78%. U istom razdoblju broj domaćih noćenja smanjen je za 18%, dok su domaći turisti u ukupno ostvarenim noćenjima sudjelovali s 22%.

Na području Turističke zajednice Grada Rijeke, u promatranom razdoblju, najviše noćenja ostvarili su državljani Italije, slijede državljani Japana, Izraela, Njemačke, Francuske, Slovenije, Španjolske, Velike Britanije, Mađarske, Švedske, Austrije te Srbije.

Strani turisti su u lipnju 2009. godine boravili u Rijeci prosječno 1,7 dana i ostvarili 9.808 noćenja, dok su domaći turisti boravili u prosjeku 1,8 dana.

Najviše noćenja u promatranom razdoblju ostvareno je u hotelima na koje otpada 9.052 noćenja (72%), slijedi kamp sa 1.719 noćenja (14%), hostel sa 1.092 noćenja (9%), te privatni smještaj sa 670 noćenjem (5%).

Podaci Turističke zajednice Grada Rijeke pokazuju da je riječki turizam na početku sezone slijedio pad turističkog prometa u Hrvatskoj, a u lipnju 2009. godine doživljava porast u odnosu na isto razdoblje 2008. godine. Istraživanja pokazuju da je u uvjetima opće ekonomske krize turistima posebno bitan odnos cijene i kvalitete, kao i blizina turističke destinacije. Osim blizine, Rijeka ima veliku prednost u turističkoj ponudi zbog raznolikih gradskih sadržaja, a pogotovo zbog obilja gradskih događanja. Iako je teško prognozirati turističku sezonu koja je u tijeku, možemo pretpostaviti da će konačni podaci o turističkoj sezoni 2009. u Hrvatskoj, a time i u Rijeci, biti nešto lošiji nego proteklih godina. To će ujedno biti prilika da se preispitaju bitne odrednice, ukupne hrvatske turističke ponude, a što je problem opće konkurentnosti hrvatskog turizma u odnosu na mediteranske konkurente.

Iz svih navedenih podataka o riječkom gospodarstvu vidljiva je **promjena u strukturi gospodarstva** u korist malih gospodarskih subjekata koji su iskazali veliku fleksibilnost u uvjetima ekonomske krize. Za razliku od malih poduzetnika,

veliki riječki gospodarski subjekti su pod direktnom paskom države. Nagomilani problemi 3. Maja silno opterećuju redovno poslovanje i onemogućuju razvoj, a država je brodogradilište odlučila privatizirati uslijed zahtjeva Europske unije i to u vrlo nepovoljnim uvjetima globalne financijske krize. Grad Rijeka se već u prethodnom mandatu odredio za imperativno zadržavanje djelatnosti brodograđevne industrije na lokaciji Podkoludrica-Kantrida i to putem jasnih odredbi Generalnog urbanističkog plana Grada Rijeke koji je predmetnu lokaciju planirao za industriju – brodogradnju.

Na području Grada Rijeke još je uvijek veliki utjecaj države na velike gospodarske sustave i to putem vlasničke strukture, menadžmenta i modela upravljanja i razvoja. Upravo se državni projekti najsporije realiziraju, a od njihove realizacije zavisi i tijek daljnjeg poduzetničkog razvoja. Za Grad Rijeku od iznimne je važnosti i daljnji tijek projekta Rijeka Gateway, u dijelu razvoja lučkog i novog urbanog područja uz more, a kojeg realizira Lučka uprava Rijeka u suradnji s partnerima Lukom d.d.Rijeka i Gradom Rijekom. Upravo u razdoblju 2009.-2013. godine projekt Rijeka Gateway dolazi u ključnu fazu jer se tijekom 2010. godine putem međunarodnog natječaja treba izabrati razvojni investitor (developer) koji će ponuditi najbolja arhitektonska i financijska rješenja za Deltu i Porto Baroš. Također, u ovom mandatu će se započeti izgradnja i novog Zapadnog terminala u riječkoj luci. Sve navedeno trebalo bi pozitivno utjecati na razvoj ukupnog riječkog i hrvatskog gospodarstva, a posebice povećanje izvoza i rast turističkog prometa.

Također, za razvoj gradskog turizma važno je kako će se država razvojno odrediti prema Zračnoj luci Rijeka, a bilo bi vrlo pozitivno kada bi država, kao većinski vlasnik, podržala napore Grada Rijeke za dokapitalizacijom tog trgovačkog društva privatnim kapitalom tvrtki koje su specijalizirane za vođenje avio-destinacija. Također, treba naglasiti da je za Zračnu luku Rijeka, ali i ukupni turizam na Kvarneru iznimno bitno na koji će se način razriješiti dugogodišnja agonija hotelskih lanaca u okolici Rijeke (Liburnija Rivijera Hoteli i Jadran Crikvenica) jer Rijeka pruža raznolike sadržaje turistima iz cijele regije. Napori Grada Rijeke i dalje će biti usmjereni ka stvaranju kvalitetnijih uvjeta za razvoj gradskog turizma kroz povećanje smještajnih kapaciteta, opće uređenje grada i razvoj cjelogodišnje turističke ponude u Rijeci.

Analiza poslovanja poduzetnika na području grada Rijeke, temeljena na podacima FINA-e uključuje samo poduzetnike koji imaju prijavljeno sjedište na području grada Rijeke, te su obveznici poreza na dobit. Velike kompanije poput T-com-a, INA-e, HEP-a, podnose svoje financijske rezultate prema mjestu sjedišta, tako da nisu obuhvaćeni ovom analizom, niti je od njih moguće dobiti podatke o poslovanju posebno za područje Grada. Također, oko 4.000 obrtnika koliko ih je bilo registrirano u 2008. godini u Gradu Rijeci, obveznici su poreza na dohodak i svoje prijave podnose Poreznoj upravi.

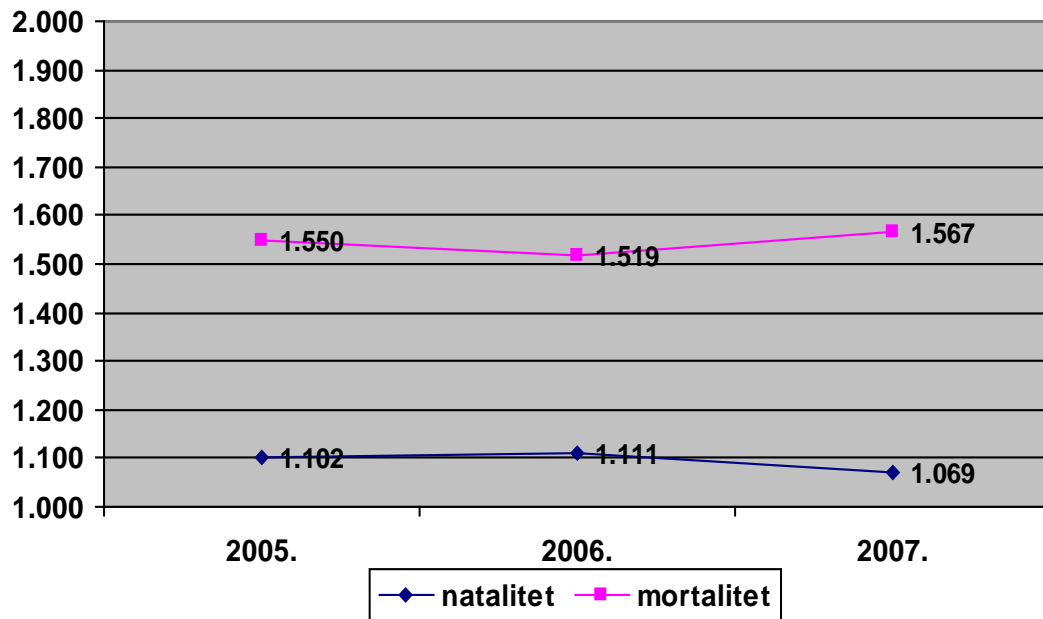
U neizvjesnosti općih uvjeta vrlo je bitan nastavak investicijske i proaktivne politike Grada Rijeke u cilju održavanja dostignute razine gospodarskog i ukupnog razvoja.

2.4. Socijalna i demografska slika Grada Rijeke

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2001. godine, Grad Rijeka sa 144.043 stanovnika prostor je s prosječnom gustoćom naseljenosti od 3.274 stanovnika na 1 km². U Rijeci živi malo više žena (52,4%) nego muškaraca (47,6%).

Iz analize podataka vidljivo je da Rijeka već niz godina bilježi prirodno smanjenje broja stanovnika ili prirodnu depopulaciju.

Grafikon 2. Natalitet i mortalitet u Rijeci

Budući da je populacija Rijeke uz to izrazito otvorenog tipa, na demografska kretanja u njoj, osim trendova prirodnog kretanja stanovništva, značajno su utjecali i **dinamični trendovi mehaničkog kretanja stanovništva**. U zadnje su vrijeme migracije između grada Rijeke i ostalih općina i gradova PGŽ-a generirale najveći odljev stanovništva iz grada, što znači da iako je dio stanovnika grada iselio izvan njegovih administrativnih granica, u životnom smislu dio njih zasigurno je ostao vezan uza sam grad.

Tablica 8. Migracije od 2005. do 2007. – odseljeno stanovništvo

	Ukupno	U drugi grad - općinu PGŽ-a	Odselili izvan PGŽ-a	U inozemstvo
2001.	2.913	1.884	749	280
2002.	3.133	1.974	864	295
2003.	3.551	2.354	969	226
2004.	3.078	2.065	833	173
2005.	3.069	2.132	786	141
2006.	3.186	2.220	795	164
2007.	3.413	2.298	937	159
Ukupno	22.343	14.927	5.933	1.438

Tablica 9. Migracije od 2001. do 2007. – doseljeno stanovništvo

	Ukupno	iz PGŽ-a	Iz drugih županija	Iz inozemstva
2001.	2.108	906	767	382
2002.	1.995	855	773	367
2003.	2.234	1.072	789	371
2004.	1.936	896	663	370
2005.	2.002	967	757	268
2006.	2.242	1.099	842	294
2007.	1.912	879	749	265
Ukupno	14.429	6.674	5.340	2.317

Opisani trendovi prirodnog i mehaničkog kretanja stanovništva generirali su procese denataliteta i depopulacije te tendenciju dodatnog starenja populacije grada Rijeke.

Tablica 10. Pokazatelji dobne strukture stanovništva u gradu Rijeci (popis 2001.)

	Prosječna starost	Koeficijent starosti	Indeks starenja	Koeficijent ukupne dobne ovisnosti	Koeficijent dobne ovisnosti mladih	Koeficijent dobne ovisnosti starih
Muški spol	39,7	20,1	95,4	54,1	32,6	21,5
Ženski spol	42,5	24,7	134,2	58,7	29,4	29,3
Ukupno	41,2	22,25	114,5	56,5	31,0	25,5

Uočava se da je prosječna starost populacije viša od 30 godina. Općenito se smatra da populacija počinje starjeti kada njezina prosječna starost prijeđe vrijednost od 30 godina. Populacija Rijeke s prosječnom starošću od 41,2 godine, starija je od prosjeka populacije Republike Hrvatske i PGŽ-a, čije su prosječne starosti populacija prema popisu iz 2001. bile 39,3 godine i 41,0 godinu.

Ako se uz prosječnu starost populacije sagledaju i neki kompleksniji pokazatelji dobne strukture stanovništva, kao što je primjerice koeficijent starosti koji pokazuje udio kontingenta populacije starije od 60 u ukupnom stanovništvu, vidljivo je kako u gradu Rijeci na jednog stanovnika starijeg od 60 godina ne dolazi niti 5 stanovnika svih ostalih dobni kontingenata. Indeks starenja, koji pokazuje odnos između kontingenta starijih od 60 godina i kontingenta mlađih od 19 godina, pokazuje i da u Rijeci na sto mlađih stanovnika dolazi čak 114 starijih stanovnika.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područna služba Rijeka, na području (bivše općine) Rijeke **nezaposlenost** se u odnosu na 2008. godinu povećala. Krajem svibnja 2009. broj nezaposlenih je 9.558 osoba, što je u usporedbi s 2008. godinom, kada su bile nezaposlene 8.652 osobe, povećanje od 10,5%.

Tablica 11. Broj nezaposlenih u prvoj polovici 2008. i 2009.

Mjesec	Broj nezaposlenih osoba 2008.	Broj nezaposlenih osoba 2009.	Index 2009./2008.
siječanj	9.442	9.286	98,3
veljača	9.417	9.594	101,9
ožujak	9.315	9.759	104,8
travanj	9.011	9.734	108,0
svibanj	8.652	9.558	110,5

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Rijeka; Mjesečni statistički bilten br. 12/2008, 05/2009

Među nezaposlenim osobama više je osoba ženskog spola (64%) nego muškog (36%). Najveći broj nezaposlenih je u dobi od 50 do 59 godina (32% od ukupnog broja nezaposlenih) te u dobi od 25 do 29 godina (13% od ukupnog broja nezaposlenih). Što se tiče obrazovanja, među nezaposlenima najviše je onih sa završenom trogodišnjom srednjom školom i školom za KV i VKV radnike (33% svih nezaposlenih) i s četverogodišnjom završenom srednjom školom za zanimanja (26%).

Treba, međutim, istaknuti da dio nezaposlenih osoba nije evidentiran na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, što dolazi do izražaja pri potraživanju prava na socijalnu skrb tih osoba koje, unatoč nezaposlenosti, ne mogu ostvariti.

Značajan dio populacije grada čine **umirovljenici** (26%), odnosno nešto više od četvrtine stanovništva ima status umirovljenika. Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u veljači 2009. u Rijeci je bilo 37.158 umirovljenika s prosječnom mirovinom od 2.804,43 kn, što je na razini 2008. godine kada je bilo 37.216 umirovljenika s prosječnom mirovinom od 2.783,01 kune. Od ukupnog broja umirovljenika, 23.755 je korisnika starosne mirovine, 6.450 korisnika invalidske mirovine i 6.953 korisnika obiteljske mirovine.

Tablica 12. Broj umirovljenika prema visini mirovine 2008. i 2009.

Grupe - svote mirovina	2008.	%	2009.	%
do 1.500,00 kn	3.162	8,50	3.028	8,15
1.500,01 do 2.000,00 kn	6.383	17,15	6.326	17,03
2.000,01 do 3.000,00 kn	13.333	35,83	13.347	35,92
3.000,01 do 4.000,00 kn	9.817	26,38	9.726	26,17
više od 4.000,00 kn	4.521	12,14	4.731	12,73
UKUPNO	37.216	100,00	37.158	100,00

IZVOR: HZMIO obrazac OS-13

Najveći broj riječkih umirovljenika trenutačno ima mirovinu u iznosu od 2.000,01 do 3.000,00 kn (35,92%). Mirovine niže od 1.500,00 kn prima 8,15% umirovljenika, a mirovine veće od 4.000,00 kn ima 12,73% umirovljenika.

Promatrajući dobnu strukturu umirovljenika, najviše je umirovljenika u dobi preko 65 godina starosti (25.083, tj. 67,5%) s prosječnom mirovinom od 2.905,79 kn. U dobi od 50 do 65 godina starosti ima 10.859 korisnika (29,2%) s prosječnom mirovinom od 2.358,72 kn, dok je najmanji broj umirovljenika do 50 godina starosti (1.216, tj. 3,3%) s prosječnom mirovinom od 1.753,89 kn.

Budući da je Rijeka jedan od sedam gradova u Republici Hrvatskoj koji imaju Sveučilište, s 13 redovitih studija i Veleučilište s 10 studija, važno je istaknuti i njegovu **studentsku populaciju**. Na preddiplomske, diplomske (prije dodiplomski) i stručne studije u akademskoj godini 2008./2009. upisana su ukupno 18.264 studenta, od čega 12.729 redovnih i 5.535 izvanrednih studenata. Treba istaknuti da dio studenata (oko 45%) dolazi na riječko Sveučilište iz drugih krajeva Republike Hrvatske, a među njima je i 65 stranih državljana. Na Veleučilište je upisano ukupno 2.296 studenata.

Svi navedeni makroekonomski pokazatelji, kao i podaci o riječkome gospodarstvu i socijalno-demografskoj slici bitno utječu na razvojne projekte i planirane programe Grada Rijeke u razdoblju 2009.–2013. godine.

3. Financijski potencijali i imovina Grada Rijeke

3.1. Prihodi Grada Rijeke

Usporedimo li prihode ostvarene u prvih pet mjeseci 2009. u odnosu na isto razdoblje prošle godine, uočavamo da su kumulativno sva trgovačka i komunalna društva ostvarila 3% veće prihode u odnosu na 2008. godinu, a povećanje prihoda zabilježile su i ustanove u kulturi (za 3%), ustanove odgoja i školstva (za 6%) te ustanove zdravstva i socijale (za čak 15%).

Kod TD *Energo* došlo je do smanjenja prihoda u ovoj godini za 13% jer se kao energent počeo koristiti prirodni plin čija je potrošačka cijena niža od cijene miješanog plina (koji se do tada upotrebljavao) te potrošači plaćaju manju cijenu plina. Smanjenjem prihoda smanjeni su i rashodi društva po osnovi cijene energenata.

Značajnije odstupanje uočava se kod Agencije za društveno poticajnu stanogradnju koja je u razdoblju siječanj-svibanj 2008. intenzivno gradila nove stanove na Rujevici te je u skladu s tim i povlačila kreditna sredstva za njihovu gradnju. Budući da su stanovi u 2008. godini i izgrađeni, u ovoj godini Agencija za društveno poticanu stanogradnju nema prihoda s osnove kreditnih sredstava, ali ni rashoda s osnovi plaćanja gradnje za te stanove.

Grad Rijeka zabilježio je pad prihoda u promatranom razdoblju za 92 milijuna kuna ili 26%. To nije rezultat podbačaja u prikupljanju prihoda u 2009. godini, već većih prihoda u istom razdoblju 2008., koje ove godine nije moguće ostvariti:

- primitaka od prodaje vrijednosnih papira (izdavanje 3. tranše municipalnih obveznica) u iznosu od 53,6 milijuna kuna
- prihoda od komunalne naknade – izvanredni prihod po nagodbi s Lukom u iznosu od 25 milijuna kuna
- prihoda od poreza na dohodak – izvanredni prihod od naplate poreza i prireza na dohodak za bivše radnike *Croatia-linea* u iznosu od 11 milijuna kuna.

Ako se tih 89,6 milijuna kuna izuzme iz prihoda u 2008. godini, ostaje činjenica da su prihodi u prvih pet mjeseci 2009. godine na razini izvornih prihoda za isto razdoblje 2008. godine, tj. da su za svega 2,4 milijuna kuna manji ili 1%, što je višestruko manje od smanjenja prihoda na državnoj razini (-4,8%).

Tablica 1. SLIKA GRADA KROZ BROJEVE 2008.-2009.

Redni broj	Naziv korisnika	Broj zaposlenih 31.12.2008.	Ukupna imovina 31.12.2008. (u kn)	Ukupni prihodi 31.5.2008. (u kn)	Ukupni prihodi 31.5.2009. (u kn)
1	2	3	4	5	6
1.	GRAD RIJEKA	454	4.461.247.484	356.326.458	264.029.945
2.	KOMUNALNA I TRGOVAČKA DRUŠTVA	1.893	2.231.197.875	204.722.936	209.971.565
2.1.	KD Autotrolej	709	97.223.775	64.254.250	63.816.891
2.2.	KD Čistoća	457	180.441.217	19.294.417	24.199.801
2.3.	TD Energo	141	397.925.034	48.195.805	41.896.163
2.4.	KD Kozala	110	52.120.474	11.505.000	11.533.000
2.5.	KD Vodovod i kanalizacija	317	1.019.466.214	33.379.586	34.866.973
2.6.	TD Rijeka promet	119	295.023.377	21.383.678	21.982.549
2.7.	TD Rijeka sport	40	188.997.784	6.710.200	11.676.188
3.	USTANOVE U KULTURI	414	52.179.776	33.003.564	33.927.759
3.1.	Gradska knjižnica Rijeka	53	20.248.919	4.570.062	4.638.295
3.2.	Muzej Grada	12	4.601.145	1.360.425	1.301.558
3.3.	Muzej moderne i suvremene umjetnosti	15	9.068.574	1.885.889	2.301.407
3.4.	HNK Ivana pl. Zajca	310	17.220.252	23.169.680	23.517.493
3.5.	Gradsko kazalište lutaka	24	1.040.886	2.017.508	2.169.006
4.	USTANOVE ODGOJA I OBRAZOVANJA	1.808	68.475.650	94.074.214	99.600.443
4.1.	Dječji vrtić Rijeka	496	13.883.663	28.869.267	28.926.660
4.2.	Dom mladih Rijeka	26	2.247.749	2.957.584	2.879.542
4.3.	Osnovne škole (decentralizirana funkcija)	1286	52.344.238	62.247.363	67.794.241
5.	USTANOVE ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI	94	15.048.585	6.395.739	7.360.485
5.1.	Psijhijatrijska bolnica Lopača	86	14.790.999	5.948.546	6.765.972
5.2.	Dom za dnevni boravak djece "Tić"	8	257.586	447.193	594.513
6.	Mjesni odbori (33)	0	263.199	130.231	141.812
7.	Javna vatrogasna postrojba	137	17.275.377	13.362.960	17.930.621
8.	Agencija za društveno poticanu stanogradnju	2	91.959.578	23.430.864	902.203
9.	UKUPNO	4.802	6.937.647.524	731.446.966	633.864.833

NAPOMENA: U tablici nije dano konsolidirano financijsko izvješće Grada, već samo pregled ukupnog broja zaposlenih, imovine i prihoda

Temeljem Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prihodi Grada dijele se na **porezne prihode i vlastite prihode.**

POREZNI PRIHODI GRADA SU:

- zajednički porezi
- gradski porezi

Zajednički porezi grada su:

- porez na dohodak
- porez na promet nekretnina

Tablica 2. Raspodjela i pripadajući udjeli u zajedničkim porezima

ZAJEDNIČKI POREZI	Grad/ općina	Županija	Država
- porez na dohodak	55,0%	15,5%	
- porez na dohodak za osnovno školstvo	3,1%		
- porez na dohodak za srednje školstvo		2,2%	
- porez na dohodak za socijalnu skrb:			
* centre za socijalnu skrb		0,5%	
* domove za starije i nemoćne osobe		1,7%	
- porez na dohodak za zdravstvo		3,2%	
- porez na dohodak za javne vatrogasne postrojbe	1,3%		
Ukupno porez na dohodak	59,4%	23,1%	17,5%
Porez na promet nekretnina	60%	-	40%

Izvor: Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Gradski porezi – na temelju Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Grad Rijeka uveo je sljedeće poreze:

Priraz porezu na dohodak utvrđen je Odlukom o prirazu na porez na dohodak i iznosi 6,25%, što je jedna od najnižih stopa priraza među gradovima slične veličine u Republici Hrvatskoj.

Temeljem Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prihod od priraza porezu na dohodak u cijelosti pripada gradu koji ga je uveo. Prema istom Zakonu grad iznad 30.000 stanovnika može obveznicima poreza na dohodak sa svojeg područja propisati plaćanje priraza porezu na dohodak po stopi do 15%.

Ostali gradski porezi utvrđeni u Odluci o porezima Grada Rijeke su:

- porez na tvrtku (naziv)
- porez na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića
- porez na kuće za odmor.

Porezni prihodi su Proračunom za 2009. godinu planirani u iznosu od 416.543.430 kuna te u strukturi proračunskih prihoda prihodi od poreza čine 44,2% ukupnih prihoda.

Prihodi od zajedničkih poreza u Proračunu za 2009. godinu su planirani:

- porez i prirez na dohodak u iznosu od 369.932.230 kuna
- porez na promet nekretnina u iznosu od 36.807.000 kuna.

Gradski porezi u Proračunu za 2009. godinu planirani su u iznosu od 9.804.200 kuna. Porez na tvrtku, odnosno naziv tvrtke planiran je u iznosu od 5.600.000 kuna, porez na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića u iznosu od 4.184.200 kuna, a porez na kuće za odmor planiran je u iznosu od 20.000 kuna.

Tablica 3. Porezni prihodi Grada Rijeke planirani Proračunom za 2009.

u kunama

POREZNI PRIHODI GRADA RIJEKE	PRORAČUN 2009.	Udjel
PRIHODI OD POREZA	416.543.430	44,2
<u>Zajednički porezi:</u>	406.739.230	43,2
Porez i prirez na dohodak	369.932.230	39,3
Porez na promet nekretnina	36.807.000	3,9
<u>Gradski porezi:</u>	9.804.200	1,0
Porez na kuće za odmor		0,0
Porezi na robu i usluge:	9.784.200	1,0
- porez na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića	4.184.200	0,4
- porez na tvrtku (naziv)	5.600.000	0,6

Izvor: Grad Rijeka

Sagledavajući podatke o kretanju poreznih prihoda u prethodnim godinama te plan za 2009. godinu, vidljivo je da su porezni prihodi dosada bilježili neprekidan rast, međutim zbog gospodarske i financijske krize koja je prisutna u Hrvatskoj, teško je u ovom trenutku predvidjeti njihovo kretanje u budućem razdoblju.

Ostali – vlastiti prihodi Grada u razdoblju 2009.-2013. godine također će ovisiti o općoj ekonomskoj i financijskoj situaciji u Republici Hrvatskoj. Kao što je prethodno navedeno, porezni prihodi u Proračunu za 2009. godinu čine 44,2% ukupnih prihoda, što znači da ostali prihodi proračuna čine 55,8% ukupnih prihoda. Sagledavajući podatke o kretanju poreznih prihoda u prethodnim godinama te plan za 2009. godinu, vidljivo je da su porezni prihodi dosada bilježili neprekidan rast, međutim zbog gospodarske i financijske krize koja je prisutna u Hrvatskoj, teško je u ovom trenutku predvidjeti njihovo kretanje u budućem razdoblju.

Tablica 4. Ostali – vlastiti prihodi Grada Rijeke planirani Proračunom za 2009.

u kunama

OSTALI PRIHODI GRADA	PRORAČUN 2009.	UDJEL (%)
1	2	3
PRIHODI POSLOVANJA	332.062.770	35,3
Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države	21.143.800	2,2
Prihodi od imovine:	141.184.000	15,0
- prihodi od financijske imovine	16.749.000	1,8
- prihodi od nefinancijske imovine (prihodi od zakupa, danih koncesija i spomeničke rente i dr.)	124.435.000	13,2
Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima:	168.724.970	17,9
- administrativne (upravne) pristojbe	7.216.800	0,8
- prihodi po posebnim propisima (komunalna naknada, komunalni doprinos, prihodi iz cijene kom. usluga i dr.)	161.508.170	17,2
Ostali prihodi	1.010.000	0,1
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	125.442.000	13,3
PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	67.342.500	7,2

Izvor: Grad Rijeka

Unutar skupine **prihoda poslovanja**, uz porezne prihode, kao najznačajnije gradske prihode možemo istaknuti prihode od nefinancijske imovine i prihode po posebnim propisima.

Prihodi od nefinancijske imovine planirani su u Proračunu za 2009. godinu u iznosu od 124.435.000 kuna. U strukturi proračunskih prihoda, prihodi od nefinancijske imovine čine 13,2%. Unutar ove skupine prihoda, najznačajniji su prihodi od zakupa poslovnog prostora (88,6 mil. kuna), naknade za uporabu javnih gradskih površina (8,0 mil. kuna), prihodi od najma stambenog prostora (7,5 mil. kuna) i prihodi od spomeničke rente (13,8 mil. kuna).

Prihodi po posebnim propisima planiraju se u 2009. godini u iznosu od 161.508.170 kuna te u strukturi proračunskih prihoda i primitaka čine 17,2%. Unutar ove skupine prihoda, najznačajniji su prihodi od komunalne naknade (108,1 mil. kuna), prihodi od komunalnog doprinosa (20,2 mil. kuna), prihodi iz cijene komunalnih usluga za razvoj (24,4 mil. kuna) i to iz cijene komunalne usluge opskrbe pitkom vodom, usluge odvodnje otpadnih voda, iz cijene komunalne usluge odvoza komunalnog otpada i iz cijene komunalne usluge prijevoza putnika.

Sagledavajući podatke o kretanju ovih prihoda u prethodnim godinama te plan za 2009. godinu, vidljivo je da prihodi ove vrste bilježe stabilnost, te se nadamo da u budućem razdoblju neće doći do bitnijeg poremećaja istih uzrokovano krizom u Hrvatskoj.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine – U 2009. godini prihodi od prodaje nefinancijske imovine planirani su u iznosu od 125.442.000 kuna te u strukturi proračunskih prihoda čine 13,3%. Najveći dio ovih prihoda čine prihodi od prodaje zemljišta i prava građenja na nekretninama u iznosu od 86.447.000 kuna, dok se ostatak prihoda odnosi na prihode od prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo, na prihode od prodaje stanova u vlasništvu Grada i na prihode od prodaje poslovnog prostora.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine osciliraju od godine do godine ovisno o tržišnim mogućnostima prodaje određene gradske imovine pa se takav trend može očekivati i u budućem razdoblju, posebice zbog financijske i gospodarske krize koja je zahvatila Hrvatsku.

Primici od financijske imovine i zaduženja – Primici od financijske imovine i zaduživanja planirani su u Proračunu za 2009. godinu u iznosu od 67.342.500 kuna te u strukturi proračunskih prihoda čine 7,2%, a odnose se na primitke od povrata danih zajmova (57,3 mil. kuna) i na primitke od prodaje dionica i udjela (10,0 mil. kuna). Primici od povrata danih zajmova najvećim se dijelom odnose na povrat neutrošenih prihoda iz cijene komunalnih usluga za razvoj (43,5 mil. kuna), na primitke od povrata sredstava koja su bila izdvojena na račun depozita Grada radi postupaka izvlaštenja (11,7 mil. kuna) te na primitke od povrata depozitnih i poduzetničkih kredita (2,1 mil. kuna).

Sagledavajući podatke o kretanju primitaka od financijske imovine i zaduživanja u prethodnim godinama te plan za 2009. godinu, vidljivo je da ovi prihodi osciliraju od godine do godine ovisno o zaduženjima i primicima od financijske imovine, ostvarenim u pojedinim godinama.

Dakle, zbog ekonomske i financijske situacije jasno je da će u razdoblju 2009.-2013. godine Grad Rijeka morati uložiti posebne napore u ostvarenje vlastitih prihoda dok će porezni prihodi ovisiti o općoj situaciji u Hrvatskoj.

3.2. Imovina i vlasnički udjeli u društvima Grada Rijeke

Gledajući ukupno sustav Grada Rijeke, ukupna je imovina na dan 31. prosinca. 2008. iznosila 6,94 milijarde kuna. Od toga je udio imovine Grada Rijeke iznosio 64%, dok se ostatak od 36% odnosi na imovinu komunalnih i trgovačkih društava, ustanova u kulturi, odgoju i obrazovanju, zdravstvu i socijalnoj skrbi te na imovinu mjesnih odbora, javne vatrogasne postrojbe i Agencije za društveno poticanu stanogradnju.

U razdoblju 1. siječnja – 31. svibnja 2009. kod komunalnih i trgovačkih društava u većinskom vlasništvu Grada, do značajnije promjene imovine došlo je kod KD *Autotrolej* koji je svoju imovinu povećao na 120.181.531 kuna, odnosno za 22,95 milijuna kuna ili 23,6%, a to povećanje imovine odnosi se na nabavu novih 11 autobusa početkom 2009. godine.

TD *Rijeka sport* također bilježi povećanje imovine u ovom razdoblju, tako da ukupna imovina društva na dan 31. svibnja 2009. iznosi 261.390.676 kuna, što je povećanje od 72,39 milijuna kuna ili 38,3% u odnosu na kraj prošle godine. Najbitniji je razlog povećanja imovine u povećanju vrijednosti investicija u ovoj godini u Centar Zamet za 55,4 milijuna kuna, Atletsku dvoranu Kantrida za 9 milijuna kuna i Astronomski centar Rijeka za 4,2 milijuna kuna.

Kod ostalih komunalnih i trgovačkih društava nije bilo većih povećanja ili umanjenja imovine u navedenom razdoblju.

Isto tako, značajnijeg povećanja ili smanjenja imovine u prvih pet mjeseci 2009. godine nije bilo niti kod ustanova u kulturi, odgoju i obrazovanju te u zdravstvu i socijalnoj skrbi, kao ni kod Javne vatrogasne postrojbe i mjesnih odbora.

Što se tiče imovine koja je nabavljena u Agenciji za društveno poticajnu stanogradnju u razdoblju od 1. siječnja do 30. svibnja 2009., došlo je do povećanja jer je

uloženo u izgradnju stambenog objekta Rujevica II u iznosu od 6.773.943 kn, što je 7,61% više u odnosu na vrijednosti imovine na dan 31. prosinca 2008.

Kada se govori o imovini Grada Rijeke, treba spomenuti da vrijednost imovine na dan 31. svibnja 2009. iznosi 4.402.199.412 kuna, što je neznatno smanjenje od 59 milijuna kuna ili 1,3% u odnosu na stanje 31. prosinca 2008. godine.

Na to smanjenje imovine Grada utjecalo je smanjenje financijske imovine u iznosu 91.472.456 kuna jer su se novčana sredstva smanjila za 51.390.955 kuna i rashodi budućih razdoblja za 38.845.913 kuna, dok je istovremeno nefinancijska imovina povećana za 32.424.384 kune (uglavnom proizvedena dugotrajna imovina).

U nastavku se daje prikaz rekapitulacije stanja imovine Grada Rijeke za dan 31. svibnja 2009. godine.

Tablica 5. Rekapitulacija imovine Grada Rijeke za razdoblje 1. siječnja – 31. svibnja 2009.

u kunama

Imovina	Duguje	Potražuje	Saldo
NEFINANCIJSKA IMOVINA	4.088.417.601,71	1.181.995.245,44	2.906.422.356,27
FINANCIJSKA IMOVINA	2.050.165.657,11	554.388.601,15	1.495.777.055,96
UKUPNO	6.138.583.258,82	1.736.383.846,59	4.402.199.412,23

Izvor: Grad Rijeka

Ukupno gledajući, Grad Rijeka ima udjele u 19 trgovačkih i komunalnih društava. U 7 društava Grad ima većinski udjel, dok je u 12 društava udio Grada manji od 50%. Udio od 100,00% Grad Rijeka ima u 3 društva: Komunalnom društvu *Kozala*, Trgovačkom društvu *Rijeka promet* i Trgovačkom društvu *Rijeka sport*.

Tablica 6 Trgovačka društva – vlasnički udjeli Grada Rijeke

TRGOVAČKO DRUŠTVO	VLASNIČKI UDIO GRADA RIJEKE (u %)
TD Rijeka promet d.d.	100,00%
TD Rijeka sport d.o.o.	100,00%
KD Kozala d.o.o.	100,00%
KD Vodovod i kanalizacija d.o.o.	87,34%
KD Autotrolej d.o.o.	83,44%
KD Čistoća d.o.o.	81,23%
TD Energo d.o.o.	56,90%
Ekoplus d.o.o.	38,81%
Regionalna razvojna agencija Porin d.o.o.	30,00%
Veletržnica ribe Rijeka d.o.o. Rijeka	25,00%
Kanal RI d.o.o.	24,42%
ICR d.o.o.	20,00%
Tehnološko-inovacijski centar Rijeka d.o.o.	16,00%
Trans RI d.o.o.	15,05%
Zračna luka Rijeka d.o.o.	10,00%
Regionalna veletržnica Rijeka – Matulji d.d.	5,45%
BI 3. maj d.d.	0,43%
Kvarner Wiener Städtische osiguranje d.d.	0,17%
Industrijska zona d.o.o.	0,05%

Izvor: Grad Rijeka

Kroz vlasničke udjele u trgovačkim i komunalnim društvima, Grad Rijeka osigurava visoku kvalitetu usluga koje se pružaju građanima i vodi računa o strateškim odlukama vezanim za daljnja ulaganja u poboljšanje njihova standarda i kvalitete.

3.3. Podaci o zaduženosti Grada Rijeke

Okvir za zaduživanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđen je Zakonom o proračunu prema kojem se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može dugoročno zaduživati uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem vrijednosnih papira, za investiciju koja se financira iz njezina proračuna, a koju potvrdi njezino predstavničko tijelo uz suglasnost Vlade.

U postupku zaduživanja potrebno je voditi računa da ukupna godišnja obveza (godišnji anuitet) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može iznositi najviše do 20% ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje.

Osnovicu za izračun dužničkog kapaciteta odnosno maksimalno dopuštene godišnje obveze čini zbroj iznosa ostvarenih prihoda poslovanja i prihoda od prodaje nefinancijske imovine, umanjen za pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države, prihode iz posebnih ugovora (sufinanciranje građana za mjesnu samoupravu), donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan opće države te prihode s osnove dodatnog udjela u porezu na dohodak i pomoći izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija.

Na dan 31. svibnja 2009. ukupan dug Grada Rijeke po primljenim kreditima, danim jamstvima za zaduženje i izdanim municipalnim obveznicama iznosi 280.338.606,06 kuna, od čega 239.427.060,16 kuna po osnovi glavnice i 40.911.545,90 kuna po osnovi kamata.

Tablica 7 Prikaz ukupnih obveza po primljenim kreditima, danim jamstvima i izdanim obveznicama na dan 31. svibnja 2009.

Zaduženje	UKUPNO OBVEZE			Prosječna godišnja obveza
	Ukupno	Glavnica	Kamata	
I. KREDITI:	39.929.371,68	37.359.234,90	2.570.136,78	14.212.498,19
Hypo Alpe-Adria-Bank AG Klagenfurt	5.640.207,03	5.534.376,39	105.830,64	5.640.207,03
Erste&SteiermarkischeBank Rijeka	34.289.164,65	31.824.858,51	2.464.306,15	8.572.291,16
II. JAMSTVA:	24.344.132,11	22.022.950,66	2.321.181,44	9.630.712,58
Ugovor o jamstvu s EBRD za KD Vodovod i kanalizaciju	22.070.129,29	19.781.517,60	2.288.611,69	7.356.709,76
Ugovor o jamstvu s PBZ za Ekoplus	2.274.002,82	2.241.433,06	32.569,76	2.274.002,82
III. MUNICIPALNE OBVEZNICE	216.065.102,27	180.044.874,60	36.020.227,67	27.008.137,78
UKUPNO:	280.338.606,06	239.427.060,16	40.911.545,90	50.851.348,56
Udio prosječne godišnje obveze u ostvarenim proračunskim prihodima u 2008.				7,70%

Iz prikaza je vidljivo da se dug Grada Rijeke sastoji od obveza po primljenim kreditima u iznosu od 39.929.371,68 kuna, obveza za dana jamstva u iznosu od 24.344.132,11 kuna te obveza po osnovi izdanih municipalnih obveznica u iznosu od 216.065.102,27 kuna.

Prosječna godišnja obveza Grada Rijeke na dan 31. svibnja 2009. iznosi **50.851.348,56 kuna**. **Stopa zaduženosti Grada Rijeke**, odnosno udio prosječne godišnje obveze po osnovi navedenih kredita, danih jamstava i izdanih municipalnih obveznica u proračunskim prihodima ostvarenima u 2008. godini iznosi **7,70%**, što je daleko ispod dopuštene zakonske mogućnosti zaduženja od 20%.

3.3.1. *Primljeni krediti Grada Rijeke*

Za financiranje razvojnih (kapitalnih) projekata u prethodnim godinama Grad Rijeka se zaduživao, uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske, uzimanjem kredita. U nastavku je izložen pregled postojećih kredita s osnovnim podacima.

Kredit Hypo Alpe-Adria-Bank, Klagenfurt

- ◆ od 1999. godine
- ◆ iznos kredita je 10.110.000,00 CHF
- ◆ otplata u tromjesečnim anuitetima
- ◆ rok otplate kredita je do kraja 2009. godine
- ◆ na dan 31. svibnja 2009. stanje duga po kreditu (glavnica i kamate) iznosi 5.640.207,03 kune

Kredit Erste&Steiermarkische Bank d.d. Rijeka

- ◆ od 2004. godine
- ◆ iznos kredita je 60.840.000,00 kuna s valutnom klauzulom u EUR
- ◆ otplata u tromjesečnim anuitetima
- ◆ rok otplate kredita je do 2012. godine
- ◆ na dan 31. svibnja 2009. stanje duga po kreditu (glavnica i kamate) iznosi 34.289.164,65 kuna.

3.3.2. *Dana jamstava za zaduženje*

U nastavku slijede podaci o jamstvima za zaduženje koja je Grad Rijeka dao u skladu s odredbama Zakona o proračunu.

Jamstvo KD *Vodovod i kanalizacija* za inozemno zaduženje kod EBRD, London

Krajem 1999. godine Grad Rijeka je, uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske, sklopio Ugovor o jamstvu s Europskom bankom za obnovu i razvoj, kojim jamči urednu otplatu kredita odobrenog KD *Vodovod i kanalizacija*. Kredit je odobren za financiranje projekta *Kanalizacijski sustav Grada Rijeke – Kanalizacija Kantride*, a ukupan iznos odobrenog kredita i izdanog jamstva iznosi 8.100.000,00 EUR.

Rok otplate kredita je dvanaest godina, uključujući razdoblje počeka od tri godine. Otplata kredita započela je u polugodišnjim anuitetima u 2003. godini i traje do kraja 2011. godine. KD *Vodovod i kanalizacija* uredno otplaćuje obveze po kreditu te **jamstvo do sada nije nikad bilo aktivirano.**

Na dan 31. svibnja 2009. stanje aktivnog jamstva iznosi 22.070.129,29 kuna.

Jamstvo TD *Ekoplus* d.o.o. za zaduženje kod Privredne banke d.d. Zagreb

Na temelju Odluke Gradskog vijeća Grada Rijeke od 21. prosinca 2004., Grad Rijeka izdao je jamstvo Trgovačkom društvu *Ekoplus* d.o.o. Rijeka za kreditno zaduženje kod Privredne banke d.d. Zagreb, Podružnica Riadria Rijeka. Namjena je kredita kupnja zemljišta za potrebe izgradnje Centralne zone za gospodarenje otpadom Mariščina.

Jamstvo za uredan povrat kredita dano je za 50% ukupnog kredita, što iznosi 15.500.000,00 kuna s valutnom klauzulom u EUR. Za ostalih 50% kredita jamstvo je dala Primorsko-goranska županija. Rok otplate kredita je pet godina bez počeka. Otplata kredita u tromjesečnim anuitetima započela je u 2005. godini i traje do kraja 2009. godine.

Jamstvo do sada nije nikad bilo aktivirano.

Stanje aktivnog jamstva na dan 31. svibnja 2009. iznosi 2.274.002,82 kune.

3.3.3. *Municipalne (gradske) obveznice*

Grad Rijeka je obveznice izdao u 3 tranše, u razdoblju od 2006. do 2008. godine. Sve tri tranše obveznica bile su istog iznosa: prva tranša izdana je 18. srpnja 2006., druga 17. svibnja 2007., a zadnja je tranša izdana 1. travnja 2008. godine.

Ukupan iznos izdanja municipalnih obveznica Grada Rijeke u tri tranše s kamatnom stopom od 4,125% i dospijećem 2016. godine iznosio je nešto više od 24,5 milijuna eura ili 180 milijuna kuna, što je najveće izdanje vrijednosnih papira jedinica lokalne i područne samouprave u Hrvatskoj i izdanje obveznica jednoga grada s najdužom ročnošću.

Obveznice Grada Rijeke denominirane su u EUR, isplata kamate je polugodišnja. Prigodom prvih šest isplata kamate glavnica se ne isplaćuje, u sljedećih osam isplata kamate isplaćuje se 5% glavnice, a u posljednjih šest isplata kamate isplaćuje se 10% ukupne glavnice.

Na dan 31. svibnja 2009. stanje duga po izdanim obveznicama (glavnica i kamate) iznosi 216.065.102,27 kuna.

3.3.4. *Javno-privatno partnerstvo*

Zakonom o javno-privatnom partnerstvu koji je donesen 2008. godine, uređuje se postupak pripreme, predlaganja i odobravanja prijedloga projekata javno-privatnog partnerstva te prava i obveze javnih i privatnih partnera. Tim je zakonom javno-privatno partnerstvo definirano kao dugoročan partnerski odnos između javnog i privatnog sektor, s obrazloženjem osnovnih obilježja tog odnosa.

Zakonom o proračunu definirani su uvjeti pod kojima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te njihove ustanove i trgovačka društva u većinskom vlasništvu mogu sklopiti ugovor o javno-privatnom partnerstvu.

Uvjet za sklapanje ugovora jest da ukupan godišnji iznos svih naknada koje javni partner na temelju svih ugovora o javno-privatnom partnerstvu plaća privatnim partnerima, ne prelazi 25% ostvarenoga proračunskog prihoda prethodne godine, umanjenog za kapitalne prihode.

Grad Rijeka trenutačno nema sklopljenih ugovora o javno-privatnom partnerstvu te samim time niti zaduženja po toj osnovi, tako da ima slobodnu ukupnu kvotu od 25% zaduženja po toj osnovi.

3.4. Smjernice Ureda za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke za mandatno razdoblje 2009.– 2013. godine

Ured za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke dio je sustava unutarnjih financijskih kontrola koje se provode u skladu sa Zakonom o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru (NN 141/06), Pravilnikom o provedbi financijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru (NN 35/08).

Ured je, kao zasebna ustrojstvena jedinica, ustrojen Odlukom o ustrojavanju Ureda za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke (Službene novine Primorsko-goranske županije broj 20/2008). U uredu se obavljaju poslovi i aktivnosti koordinacije na uspostavljanju sveobuhvatnog sustava unutarnjih kontrola u upravnim tijelima Grada Rijeke, a kojim se, upravljajući rizicima, osigurava razumna sigurnost da će se u ostvarivanju ciljeva proračunska i druga sredstva koristiti pravilno, etično, ekonomično, djelotvorno i učinkovito.

Prioriteti Ureda u mandatnom razdoblju 2009.–2013. godine:

- koordinacija uspostave učinkovitog sustava unutarnjih kontrola
- kontinuirana izobrazba i stručno usavršavanje djelatnika u skladu s programom
- koordinacija aktivnosti ažuriranja postojeće mape poslovnih procesa tako da se kvalitetno obavi cjelovit popis i opis poslovnih procesa koji se odvijaju u Gradu Rijeci
- pružanje stručne pomoći u sastavljanju opisa poslovnih procesa koji se odvijaju u odjelima gradske uprave, kako bi se ustanovile procedure za postupanje, kontrolne aktivnosti i odgovornost osoba zaduženih za realizaciju svake faze procesa, kao i rok za izvršenje svake faze u procesu
- ustrojavanje i ažuriranje registra rizika tako da se razmatraju rezultati procjene rizika kao pomoć Gradonačelniku u donošenju strategije upravljanja rizicima
- predlaganje odgovora na rizike i potrebnih kontrola kao najčešćih odgovora na utvrđene rizike
- pomoć imenovanom voditelju za financijsko upravljanje i kontrole u praćenju i procjeni sustava financijskog upravljanja i kontrole
- potpora čelnicima gradske uprave u uspostavljanju i provođenju sustava financijskog upravljanja i kontrole,
- razvoj sustava financijskog upravljanja i kontrole,
- sudjelovanje u pripremi izvješća Gradonačelniku o stanju u sustavu financijskog upravljanja i kontrole, te izvješća Središnjoj harmonizacijskoj jedinici pri Ministarstvu financija Republike Hrvatske
- suradnja s imenovanim voditeljem financijskog upravljanja i kontrole, Središnjom harmonizacijskom jedinicom Ministarstva financija, Uredom za unutarnju reviziju Grada Rijeke.

Aktivnosti Ureda za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke provode se temeljem Strategije neovisnog razvoja unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru u Republici Hrvatskoj za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Plana uspostave i razvoja financijskog upravljanja i kontrola te Godišnjeg plana Ureda.

Pretpostavka za osiguranje jedinstvenog provođenja poslovnih procesa u Gradu Rijeci je izrada Mape poslovnih procesa, a što će omogućiti jednostavniju i učinkovitiju kontrolu te procjenu rizika.

Uspostava sustava financijskog upravljanja i kontrole pruža razumnu sigurnost u pogledu postizanja ciljeva korisnika proračuna tako da su poslovni procesi usmjereni u povećanje razine kvalitete usluga korisnika proračuna.

3.5. Smjernice Ureda za unutarnju reviziju Grada Rijeke za mandatno razdoblje 2009.–2013. godine

U skladu sa Zakonom o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru, Pravilniku o provedbi financijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru i Pravilniku o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna, u Gradu Rijeci je u lipnju 2008. Odlukom gradskog

vijeća ustrojen Ured za unutarnju reviziju Grada Rijeke koji je od listopada 2007. djelovao kao Odjel gradske uprave za unutarnju reviziju.

Unutarnja revizija je:

- dio sveobuhvatnog sustava unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru
- neovisna i objektivna aktivnost davanja stručnog mišljenja i savjeta s ciljem dodavanja vrijednosti i poboljšanja poslovanja korisnika proračuna
- pomoć korisniku proračuna u ostvarivanju ciljeva primjenom sustavnog i disciplinarnog pristupa vrednovanju i poboljšanju djelotvornosti procesa, upravljanja rizicima, kontrola i gospodarenja.

U petogodišnjem razdoblju Ured unutarnje revizije pružat će Gradonačelniku i čelnicima upravnih tijela Grada podršku u ostvarenju postavljenih ciljeva poslovanja.

Ured za unutarnju reviziju djeluje na osnovi Strateškog i Godišnjeg plana unutarnje revizije, temeljenih na objektivnoj procjeni rizika, a provodi se obavljanjem pojedinačnih unutarnjih revizija u skladu s usvojenim planovima i prema nalogu Gradonačelnika, u skladu sa strukovnim standardima.

Osnovna je svrha unutarnje revizije procjena prikladnosti i djelotvornosti sustava financijskog upravljanja i kontrola u Gradu u odnosu na:

- utvrđivanje, procjenu i upravljanje rizicima
- usuglašenost sa zakonima i drugim propisima
- pouzdanost i sveobuhvatnost financijskih i drugih informacija
- učinkovitost, djelotvornost i ekonomičnost poslovanja
- zaštitu imovine i informacija
- obavljanje zadaća i ostvarivanje ciljeva.

O provedenim unutarnjim revizijama, o izvršenju plana provedbe preporuka i ostalim obavljenim poslovima izrađuju se godišnja i periodična izvješća za Gradonačelnika i godišnja izvješća za Središnju harmonizacijsku jedinicu pri Ministarstvu financija Republike Hrvatske.

I u buduće će se voditi računa o kontinuiranoj izobrazbi i stručnom usavršavanju djelatnika te o razvoju unutarnje revizije.

Početkom siječnja 2009. Gradonačelnik je na prijedlog voditelja unutarnje revizije donio Strateški plan unutarnje revizije za trogodišnje razdoblje 2009.–2013. godine. Strateški plan izrađen je na bazi procjene rizika i donosi se do konca tekuće godine za sljedeće trogodišnje razdoblje. Na bazi Strateškog plana donosi se godišnji plan kao osnova za obavljanje unutarnjih revizija u tekućoj godini.

Procjena rizika provodi se i ažurira svake godine. Strateški i Godišnji plan podložni su izmjenama u skladu sa spomenutom ocjenom rizičnosti poslovnih procesa, razvojem novih sustava, važnosti i veličinom poslovnog procesa koji je predmet revizije i potrebom *ad hoc* revizija poslovnog procesa po nalogu Gradonačelnika te u skladu s raspoloživim resursima.

Ured za unutarnju reviziju surađuje sa Središnjom harmonizacijskom jedinicom Ministarstva financija i Državnim uredom za reviziju.

4. Strateški prioriteti

- 1. Dostupna radna mjesta i konkurentno gospodarstvo kojem pridonosi snažna povezanost s Gradskom upravom i Sveučilištem.**
- 2. Pouzdana i suvremena komunalna infrastruktura koja uključuje visoku razinu korištenja ekoloških energenata i suvremenih tehnologija.**
- 3. Sveobuhvatna socijalna politika i ulaganja u podizanje kvalitete svakodnevnog života, čime se postiže sigurnost i zadovoljstvo svih generacija.**
- 4. Obilje kulturnih događanja, sportskih i rekreativnih sadržaja, uređene javne površine, zbog čega se Rijeka s pravom može nazvati atraktivnim gradom.**

Ad.1. Dostupna radna mjesta i konkurentno gospodarstvo kojem pridonosi snažna povezanost s Gradskom upravom i Sveučilištem

1.1. Poticanje poduzetništva te integriranje Gradske uprave, Sveučilišta i poduzetničkog sektora

- Osnivanje Savjeta za konkurentnost Rijeke (Grad Rijeka, Sveučilište i poduzetnički sektor)
- Povezivanje akademske zajednice i njezinih teorijskih znanja s gospodarstvom u suradnji sa Znanstveno-tehnolojskim parkom STEP pri Sveučilištu u Rijeci (OGU za poduzetništvo i Ured Grada)
- Podrška otvaranju novih sveučilišnih odjela (Ured Grada)
- Suradnja sa studentskim udrugama na zajedničkim projektima (Ured Grada)
- Mjere jačanja konkurentnosti – usmjerene poticanju poduzetnika za ostvarivanje konkurentske prednosti na tržištu putem izravnih subvencija troškova te organizacijom Sajma novih tehnologija i proizvoda kao poveznice između novih tehnoloških dostignuća i poduzetnika spremnih za njihovu primjenu (OGU za poduzetništvo)
- Mjere poticanja izvoza – nastupima udruženih gospodarskih subjekata na sajmovima u inozemstvu, djelovanjem promocijsko-informativnih centara radi zajedničkog nastupa na inozemnom tržištu, korištenjem Ureda hrvatskih regija u Bruxellesu s ciljem povezivanja s europskim institucijama i regijama, povezivanjem gospodarskih subjekata s europskim poslovnim mrežama i asocijacijama te informiranje o programima EU u kojima mogu sudjelovati domaći poduzetnici (OGU za poduzetništvo)
- Financijska potpora poduzetništvu – putem depozitnog kreditiranja i jačanja jamstvenih instrumenata te primjenom novih instrumenata financiranja, kao i nastavak primjene dodatnih mjera poticanja gospodarstva u vrijeme recesije u skladu s općom situacijom u RH (OGU za poduzetništvo)
- Novi oblici obrazovanja i informiranja u poduzetništvu – poticanjem razvoja poduzetničke sposobnosti mladih putem kreativno-edukativnih radionica i učeničkih poduzeća, povezivanjem srednjoškolskog obrazovanja s tržištem rada te kvalitetnim informiranjem riječkih poduzetnika putem nastavka projekta *SMS-info-poduzetnik* i razvoja poduzetničkih sadržaja na web-stranici Grada (OGU za poduzetništvo)
- Izrada strategije razvoja gradskog turizma grada Rijeke koja će povezati sve subjekte relevantne za razvoj turizma (OGU za poduzetništvo i Ured Grada u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Rijeke)
- Aktivnosti u funkciji promidžbe Grada Rijeke i prezentacija investicijskih mogućnosti putem sudjelovanja na domaćim i međunarodnim sajmovima te organizacija događanja (OGU za poduzetništvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i Ured Grada)

- Aktivno sudjelovanje u međunarodnim udrugama u kojima je Grad Rijeka član (Zdravi grad, Grad prijatelj djece, Major Cities of Europe, Energie Cites, Telecities, Cities and Ports i drugi) kao i aktivna suradnja s gradovima prijateljima – Kawasaki, Csepel, Dalian, Este, Feanza, Genova, Ljubljana, Neuss, Rostock, Qindao, Tacoma (Grad Rijeka)

1.2. Ubrzana prenamjena bivših industrijskih zona u zone stanovanja, poduzetništva i javnih prostora

- Analiza stanja infrastrukture i sudjelovanje u rekonstrukciji infrastrukture u skladu s financijskim mogućnostima (Odjel za komunalni sustav, ViK i *Energo*)
- Iniciranje promjene Prostornog plana Primorsko-goranske županije, a potom i izrada i donošenje Izmjene Prostornog plana uređenja grada Rijeke radi prenamjene napuštenih industrijskih područja (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Dovršetak i donošenje Detaljnog plana uređenja područja *Hartere*, Detaljnog plana uređenja Vodovodne ulice te Detaljnog plana uređenja stambenog bloka u Ulici Račkoga (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Poticanje privatnih poduzetnika da u suradnji s Gradom Rijeka realiziraju planirane javno-privatne programe i nove sadržaje na lokaciji *Hartere* (OGU za poduzetništvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za komunalni sustav)
- Nastavak aktivne potpore radu Veletržnice ribe Rijeka d.o.o. (OGU za poduzetništvo)
- U suradnji s vlasnicima nekretnina, a u skladu s planskim odrednicama prostornih planova šireg područja, utvrditi program prenamjene industrijskog područja bivše Ine-Rafinerije Mlaka te procedure (natječaji, detaljni planovi i dr.) njihova privođenja planiranim namjenama (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

1.3. Nastavak ulaganja u Sveučilišni Kampus i prateću infrastrukturu

- Provedba imovinsko-pravne pripreme i dovršetak izgradnje Sveučilišne avenije i produžetka Dukićeve ulice, s pripadajućom komunalnom infrastrukturu (Odjel za komunalni sustav, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, ViK, *Energo* i *Autotrolej*)
- Izrada projektne dokumentacije i izgradnja 2. faze Sveučilišne avenije i spoja s Ulicom Slave Raškaj s pripadajućom komunalnom infrastrukturu (Odjel za komunalni sustav, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, ViK i *Energo*)
- Izrada novog rješenja prometne regulacije šireg područja Sveučilišnog kampusa, uključujući i organizaciju vođenja linije javnog prijevoza područjem Kampusa (Odjel za komunalni sustav, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i *Autotrolej*)

1.4. Poticanje daljnjeg razvoja Znanstveno-tehnološkog parka (ZTP-STEP) i Zaklade Sveučilišta

- Povezivanje akademske zajednice i njezinih teorijskih znanja s gospodarstvom u suradnji sa ZTP-STEP-om (OGU za poduzetništvo)
- Potpora za razvoj proizvodnih djelatnosti na području sustava i sklopova temeljenih na alternativnim izvorima energije u sklopu ZTP-STEP-a (OGU za poduzetništvo)
- Potpora za nematerijalna ulaganja – otkup patenata ili industrijskog dizajna u svrhu stavljanja u proizvodnju tržišno opravdanih proizvoda, otkupa licencija,

know-how (OGU za poduzetništvo)

- Nastavak suradnje sa Sveučilišnom zakladom, posebice na projektima razvoja Grada i ulaganja u znanje mladih novim programima i novim studijima na Sveučilištu, kao i novčana potpora studentima Sveučilišta (OGU za odgoj i školstvo i Zaklada Sveučilišta u Rijeci u suradnji s Sveučilištem u Rijeci)
- Podržavanje osnivanja interaktivnog muzeja unutar STEP-a (OGU za odgoj i školstvo i OGU za kulturu u suradnji sa ZTP-STEP-om)
- Održavanje Dana znanosti u osnovnim školama te podržavanje Festivala znanosti radi popularizacije znanosti među mladima (OGU za odgoj i školstvo i Ured Grada u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama i Udrugom *Zlatni rez*)

1.5. Razvijanje poduzetničkih zona sa susjednim gradovima i općinama, uz strateški prioritet razvoja logističke zone Miklavlje-Matulji s ciljem poticanja razvoja intermodalnog prometa i logistike kao glavne konkurentne prednosti riječke regije

- Sudjelovanje u razvoju logističke zone preko trgovačkog društva (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Izrada idejnog rješenja intermodalnog terminala u zoni Miklavlje temeljem programskih elemenata dobivenih iz Prostorno-prometne studije PGŽ-a i Grada Rijeke (OGU za komunalni sustav, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i *Rijeka promet*)
- Priprema za izgradnju novoga kamionskog terminala unutar zone Miklavlje (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Pokretanje novog inkubatora za proizvodne i uslužne djelatnosti za tvrtke poslovno usmjerene na logistički pravac u okviru razvoja zone Miklavlje-Matulji (OGU za poduzetništvo i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Priprema za početak izgradnje poduzetničke zone Bodulovo (OGU za poduzetništvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za komunalni sustav)
- Koordinacija izgradnje retencije Škurinjskog potoka i izgradnje pristupne prometnice s pratećom komunalnom infrastrukturom zone, a u funkciji izgradnje poduzetničke zone Bodulovo (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i OGU za poduzetništvo)

1.6. Nastaviti poticanje izgradnje LNG terminala u Omišlju u svrhu jačanja energetske neovisnosti regije i mogućnosti razvoja novih djelatnosti

- Praćenje aktivnosti oko realizacije i sagledavanje utjecaja na infrastrukturu grada (OGU za komunalni sustav i *Energo*)
- Promocija i prezentacija projekta na domaćem i međunarodnom planu (OGU za poduzetništvo)

1.7. Osnivanje trećeg, *start-up* inkubatora u sklopu Regionalne razvojne agencije *Porin* s maksimalno povoljnim uvjetima najma i besplatnom savjetodavnom podrškom, u svrhu jačanja kulture poduzetništva i samozapošljavanja među mlađom populacijom, uz posebnu stimulaciju u otvaranju novih radnih mjesta

- Odabir lokacije za novi inkubator, uređenje prostora za poduzetnike i promocija projekta (OGU za poduzetništvo i RRA *Porin*)
- Organizacija savjetodavne pomoći poduzetnicima-početnicima unutar inkubatora i poseban sustav kreditiranja mladih poduzetnika (OGU za poduzetništvo i RRA *Porin*)

- Mjere promicanja poduzetničke kulture kao sustava poduzetničkih vrijednosti putem dodjele javnih priznanja za doprinos u području gospodarstva, osmišljavanjem programa za povezivanje poduzetnika s lokalnom zajednicom te promocijom pozitivnih primjera poduzetnika (OGU za poduzetništvo)
- 1.8. Unapređivanje sustava stipendiranja u suradnji s poduzetnicima tako da se potiče izvrsnost, obrazovanje kadrova deficitarnih u riječkom gospodarstvu, uz stimuliranje ostanka stručnih kadrova u Rijeci, odnosno dolaska novih stručnjaka
- Razvoj sustava stipendiranja putem neposrednog uključivanja poduzetničkog sektora (OGU za poduzetništvo)
 - Nastavak suradnje s Obrtničkom komorom Primorsko-goranske županije na programu za stipendiranje učenika u deficitarnim obrtničkim zanimanjima (OGU za poduzetništvo)
 - Promocija deficitarnih obrtničkih zanimanja (OGU za poduzetništvo)
 - Programi za educiranje *cluster*-menadžera (OGU za poduzetništvo)
 - Poticanje stanogradnje za deficitarne stručnjake (OGU za komunalni sustav i APOS)
- 1.9. Osnivanje Centra za industrijski dizajn i poticanje sinergije između kreativne industrije i postojećih proizvođača kako bi se iskoristile strateške prednosti tradicije u kombinaciji s novim znanjima kojima je Rijeka neupitno regionalno središte.
- Osnivanje Centra za industrijski dizajn (OGU za poduzetništvo i RRA *Porin* u suradnji sa Sveučilištem u Rijeci)
 - Organizacija skupova dizajnera s predstavnicima drvne i tekstilne industrije (OGU za poduzetništvo i RRA *Porin* u suradnji sa Sveučilištem u Rijeci)
 - Organizacija izložaba dizajnerskih radova i promocija važnosti dizajna u industriji (OGU za poduzetništvo i RRA *Porin* u suradnji sa Sveučilištem u Rijeci)
- 1.10. Osnivanje Inovativno-edukacijskog trening-centra informatičko-komunikacijskih tehnologija, u suradnji sa Sveučilištem u Rijeci i vodećim tvrtkama iz tog sektora
- Osnivanje i početak rada Inovacijsko-edukacijskog centra (ZID)
 - Daljnje uključivanje informatičko-komunikacijskih tvrtki u rad Centra (ZID)
- 1.11. Poticanje izgradnje kongresno-turističko-rekreacijskog centra na Preluku i objedinjavanje turističkih kapaciteta Rijeke i riječke regije u jedinstven turistički proizvod uza zajedničku promociju
- Provedba imovinsko-pravne pripreme područja Preluk (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
 - Koordinacija započetih aktivnosti s Gradom Opatija i HGK-om (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i Ured Grada)
 - Utvrđivanje Programa izgradnje turističkih i pratećih sadržaja područja Preluk te vrste i opsega zahvata koji se odnose na prometnu i komunalnu infrastrukturu (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i komunalna društva)
 - Priprema i provedba javnog natječaja za urbanističko-arhitektonsko rješenje područja Preluk (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

- Promocija projekata pred domaćim i inozemnim investitorima (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za poduzetništvo)

1.12. Sudjelovanje u izgradnji Sportsko-rekreacijskog centra Platak

- U suradnji s PGŽ-om i Općinom Čavle sudjelovanje u utvrđivanju Programa i dinamike izgradnje područja (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
- Izrada projektne dokumentacije za opskrbu plinom i vodoopskrbu Platka u skladu s planovima i financijskim mogućnostima (Odjel za komunalni sustav, VIK i *Energo*)
- Promocija projekata pred domaćim i inozemnim investitorima (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za poduzetništvo)

1.13. Poticanje povećanja smještajnih kapaciteta u novim hotelima i privatnom smještaju

- Tržišna promocija gradskih lokacija za turističke svrhe i suradnja s privatnim investitorima (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Poticanje privatnog smještaja u funkciji povećanja smještajnih kapaciteta (OGU za poduzetništvo u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Rijeke)
- Poticanje povećanja kvalitete privatnog smještaja (OGU za poduzetništvo u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Rijeke)

1.14. Dovršetak projekta gradske marketinške strategije te razvoja imidža i identiteta kao bitnog elementa gradske konkurentnosti

- Nastavak izrade marketinške strategije (Ured Grada)
- Izrada marketinškog plana aktivnosti (Ured Grada)

1.15. Nastavak ulaganja u informatizaciju i edukaciju gradske uprave, ustanova i trgovačkih društava radi povećanja efikasnosti i konkurentnosti cjelokupnog sustava

- Primjena i nastavak razvoja zajedničkog modela podataka, informacijsko komunikacijske i temeljne tehnološke infrastrukture za odjele gradske uprave, komunalna i trgovačka društva te institucije u suvlasništvu Grada u konceptu tranzicije iz Digitalnog u Inteligentni grad (ZID u suradnji s odjelima gradske uprave)
- Usavršavanje novih tehnologija za praćenje sjednica Gradskog vijeća (ZID i Ured Grada)
- Širenje koncepta dvosmjerne višekanalne komunikacije u funkciji pružanja usluga građanima i poduzetnicima iz domene gradske uprave, komunalnih i trgovačkih društava te institucija u suvlasništvu Grada na mjestu i u vrijeme kada to njima odgovara
- Razvoj multimedijalnog portala Grada Rijeke (ZID i Ured Grada)
- Uvođenje i primjena sustava strateškog i operativnog upravljanja portfeljem kapitalnih projekata (ZID u suradnji s odjelima gradske uprave)
- Proširenje obuhvata sustava upravljanja imovinom (ZID u suradnji s odjelima gradske uprave)
- Uspostava sustava inteligentne kartice Grada Rijeke (ZID)
- Daljnje osposobljavanje i usavršavanje djelatnika gradske uprave kroz Program stručnog osposobljavanja i usavršavanja službenika Grada Rijeke na području informatike, učenja stranih jezika, europskih integracija i specijaliziranih tečajeva (Odjel za gradsku samoupravu i upravu)

- Sustavno praćenje svih međunarodnih i EU fondova, kao i natječaja dostupnim Republici Hrvatskoj sa ciljem sudjelovanja u zajedničkim projektima i financiranju (odjeli gradske uprave)

Ad 2. Pouzdana i suvremena komunalna infrastruktura koja uključuje visoku razinu korištenja ekoloških energenata i suvremenih tehnologija

- 2.1. Nastavak regionalne integracije vodoopskrbe, odvodnje i plinske mreže
- Nastavak realizacije projekta *Jadran* (2. faza) – izgradnja sustava odvodnje na Grobniku u naseljima Orehovica, Svilno, Buzdohanj, Bajčevo selo, Mavrinci i Cernik, u dužini od 24.000 m (OGU za komunalni sustav i ViK u suradnji s Hrvatskim vodama)
 - Dovršetak rekonstrukcije vodoopskrbe naselja Pulac (OGU za komunalni sustav i ViK)
 - Dovršetak izgradnje vodoopskrbe Centra za gospodarenje otpadom Mariščina (OGU za komunalni sustav i ViK)
 - Izgradnja vodovodnih ogranaka do 5 km godišnje (OGU za komunalni sustav i ViK te Jedinice lokalne samouprave u suradnji s *Energom* i HEP-om)
 - Unapređenje sustava vodoopskrbe (OGU za komunalni sustav i ViK)
 - Dovršetak rekonstrukcije uređaja za pročišćavanje na području Klane (OGU za komunalni sustav i ViK)
 - Sudjelovanje u izradi projektne dokumentacije i dogradnje novih cjevovoda za vodoopskrbu regionalnih vodovoda riječkog područja (OGU za komunalni sustav i ViK u suradnji s *Energom*)
 - Širenje plinske mreže okolnih općina i gradova sukladno koncesiji *Energa* (OGU za komunalni sustav)
- 2.2. Dovršetak izgradnje plinske mreže na cijelom području Grada Rijeke
- Širenje plinske mreže unutar grada Rijeke u skladu s interesima i razvojnim planovima *Energa* (OGU za komunalni sustav)
- 2.3. Ubrzanje izgradnje sustava za odvodnju u rubnim područjima grada
- Nastavak izgradnje sustava odvodnje u dužini do 5 km godišnje (Odjel za komunalni sustav i ViK u suradnji s *Energom* i HEP-om)
 - Dovršetak radova na sustavu odvodnje naselja Pašac (OGU za komunalni sustav i ViK u suradnji s Hrvatskim vodama)
 - Dovršetak izgradnje 1. faze kolektora sustava odvodnje Sveučilišnog kampusa na Trsatu (OGU za komunalni sustav i ViK)
 - Projektna priprema 2. faze sustava odvodnje Sveučilišnog kampusa na Trsatu i šireg okruženja KBC-a te dijela Sušaka, uz izgradnju u okviru financijskih mogućnosti (OGU za komunalni sustav i ViK)
 - Nastavak izrade projektne dokumentacije za sustav odvodnje preostalih rubnih područja grada (OGU za komunalni sustav i ViK)

- 2.4. Nastavak izgradnje komunalne infrastrukture na području grada
- Priprema komunalne infrastrukture na lokaciji Zapadnoga trgovačkog centra (OGU za komunalni sustav)
 - Nastavak uređenja Centralnoga gradskoga groblja Drenova te uređenje i širenje ostalih gradskih groblja (OGU za komunalni sustav i *Kozala*)
 - Izgradnja komunalne infrastrukture na području Hartere (OGU za komunalni sustav)
- 2.5. Nastavak realizacije širokopojasne gradske optičke i bežične mreže s ciljem pokrivenosti cijeloga grada (ZID)
- 2.6. Izgradnja novih energana s ugrađenim sustavom kogeneracije za potrebe Sveučilišnog kampusa i KBC-a te Autobusnog kolodvora
- Izgradnja energana i komplementarnih sustava u skladu s razvojnim projektima (OGU za komunalni sustav i *Energo*)
 - Usklađivanje velikih investicijskih projekata s energetski učinkovitim rješenjima (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i *Energo*)
- 2.7. Dovršetak prelaska toplana s loživog ulja na prirodni plin
- Zamjena instalacija u kotlovnica mjesnih odbora radi prelaska na zemni plin (Odjel za gradsku samoupravu i upravu, OGU za komunalni sustav i *Energo*)
 - Nastavak prelaska kotlovnica s loživog ulja na prirodni plin u objektima odgoja i obrazovanja (OGU za odgoj i školstvo, OGU za poduzetništvo i OGU za komunalni sustav i *Energo*)
 - Nastavak prelaska kotlovnica s loživog ulja na prirodni plin u objektima sporta (OGU za sport i tehničku kulturu, OGU za komunalni sustav i *Energo*)
- 2.8. Ugradnja razdjelnika toplinske energije u svakom domu – *Projekt Futura*, čime se postiže bolja energetska učinkovitost svakog doma i potpuno transparentna naplata troškova grijanja (*Energo*)
- 2.9. Izgradnja plinske punionice na području grada, dostupne i građanstvu (*Energo*)
- 2.10. Postupna ugradnja plinskih spremnika u gradske autobuse radi smanjenja emisije CO₂ na području regije (*Energo* i *Autotrolej*)
- 2.11. Primjena ekološki prihvatljive javne rasvjete i poticanje uporabe solarne energije u kućanstvima
- Završetak zamjene rasvjetnih tijela suvremenijim, čime se uz bolju rasvijetljenost postiže i manji utrošak električne energije (OGU za komunalni sustav i *Energo*)
 - Proširenje javne rasvjete na lokacijama na kojima javna rasvjeta nedostaje, uključujući i ceste koje vode prema područjima drugih jedinica lokalne samouprave (OGU za komunalni sustav i *Energo*)
 - Rekonstrukcija javne rasvjete na dionici od Krnjeva do parka Crvenog križa i na Kostabeli – obalnom putu (OGU za komunalni sustav i *Energo*)
 - Koordinacija oblikovnih rješenja uređaja za solarnu energiju na građevinama (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

- Ugradnja solarnih panela na zgradama gradske uprave u skladu sa zakonskim mogućnostima (OGU za gradsku samoupravu i *Energo*)
- Uključivanje u projekt uporabe solarne energije i objekte odgoja i obrazovanja u skladu sa zakonskim mogućnostima (OGU za odgoj i školstvo, OGU za komunalni sustav i OGU za poduzetništvo)

2.12. Dovršetak realizacije novog Autobusnog kolodvora na Zapadnoj Žabici i uvođenje nove regulacije prometa kroz središte grada

- Dovršetak izrade projektne dokumentacije kompleksa Autobusnog terminala i rekonstrukcija Trga Žabica te pribavljanje potrebnih dozvola uz koordiniranje interesa investitora, gradskih poduzeća, komunalnih društava i javnih poduzeća (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav, *Rijeka promet* i *Autotrans*)
- Projektno rješenje mogućnosti izgradnje nastavka Ulice Riva do zone Mlaka/Torpedo (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Izrada projekta nove prometne regulacije dijela gradskog središta od Mrtvog kanala do Žabice (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Odabir privatnog partnera za trgovačko-uslužni dio projekta (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Građenje Autobusnog kolodvora (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav, *Rijeka promet* i *Autotrans* u suradnji s privatnim partnerom)

2.13. Izgradnja novih prometnica

- Dovršetak izgradnje ceste GSP-233 – 1. i 2. faza 1. dionice (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Izgradnja spojne ceste Tina Ujevića – Dražička kao nastavak gradnje prometnica kroz Srdoče (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Dovršetak izgradnje ceste Rujevica – Marinići do granica grada (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Nastavak izgradnje Ivekovićeve ulice (OGU za komunalni sustav)

2.14. Nastavak izgradnje garaža i novih parkirališta na području grada

- Dovršetak izgradnje gradske garaže Zagrad B (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Izgradnja parkirališta Podpinjol i garaže Rikard Benčić (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Osiguranje dodatnih parkirnih mjesta u gradskim zonama (OGU za komunalni sustav, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i *Rijeka promet*)
- Imovinsko-pravna priprema u svrhu rekonstrukcije i dogradnje Ulice Ivana Filipovića kao pristupne ulice garaži Brajda (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s privatnim investitorima)
- Koordinacija izrade projektne dokumentacije za izgradnju garaže Gomila i Brajda s pratećim sadržajima (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s privatnim investitorima)
- Širenje novih parkirališta na rubna područja grada u skladu s financijskim mogućnostima (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Daljnji razvoj sustava automatskog upravljanja prometom (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet* u suradnji s Hrvatskim cestama i Županijskom upravom za ceste)

- Realizacija projekta vođenja prometa kroz grad Rijeku i označavanja turističkih destinacija i ostale signalizacije (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet* u suradnji s Hrvatskim cestama i Županijskom upravom za ceste)

2.15. Sudjelovanje u realizaciji prometnih čvorova Orehovica i Kozala

- Izrada projektne dokumentacije dogradnje čvora Orehovica (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Izgradnja prometnog čvora Orehovica (OGU za komunalni sustav u suradnji s Autocestom Rijeka – Zagreb)
- Izrada idejnog rješenja čvora Kozala s pristupnim prometnicama (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

2.16. Primjena prometnih rješenja dobivenih Prostorno-prometnom studijom PGŽ-a i Grada Rijeke u prostorno-plansku dokumentaciju

- Utvrđivanja opsega i vrste dokumentacije i zahvata nužnih za implementaciju rješenja (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Izrada odgovarajućih izmjena važeće prostorno-planske dokumentacije (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Izrada projektne dokumentacije dogradnje prometnih sustava (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

2.17. Sudjelovanje u uvođenju gradske željeznice u javni promet u suradnji s Hrvatskim željeznicama

- Plan aktivnosti na pripremi uvođenja gradske željeznice u javni promet (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s Hrvatskim željeznicama)

2.18. Sudjelovanje u dovršetku sanacije odlagališta Viševac

- Nastavak sanacije odlagališta Viševac (OGU za komunalni sustav i *Čistoća* u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost)

2.19. Sudjelovanje u izgradnji regionalnog centra za zbrinjavanje otpada Marišćina

- Sudjelovanje u realizaciji i financiranju projekta (OGU za komunalni sustav i *Ekoplus* u suradnji s PGŽ-om i Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost)

2.20. Nastavak razvoja katastra vodova za cijelo područje grada kao pretpostavke uspješnog upravljanja komunalnom infrastrukturom

- Razvoj postojećeg sustava za katastar vodova i početak rada službe (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i ZID)

Ad. 3. Sveobuhvatna socijalna politika i ulaganja u podizanje kvalitete svakodnevnog života, čime se postiže sigurnost i zadovoljstvo svih generacija

3.1. Nastavak razvoja sustava pomoći socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, koji je na znatno višoj razini od državnog

- Zadržavanje postignute razine socijalne zaštite građana putem postojećih oblika pomoći i usklađivanje dosadašnjih cenzusa prihoda s kretanjima troškova života, mirovina i plaća (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Uvođenje novih oblika pomoći za osobe s invaliditetom (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Izrada strateškog dokumenta koji će biti polazište za provedbu i proširivanje postojećega socijalnog programa (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Izrada strategije za osobe s invaliditetom (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, udruge i ustanove koje skrbe o osobama s invaliditetom)
- Otvaranje savjetovališta za osobe s invaliditetom (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Otvaranje stambene zajednice za osobe s autizmom starije od 21 godine (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Stipendiranje studenata iz socijalno ugroženih obitelji, studenata s invaliditetom te studenata deficitarnih zanimanja u socijalnoj skrbi (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Provođenje strategije zdravog starenja (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)

3.2. Izgradnja stanova modelom poticane stanogradnje na Drenovi, Škurinjskom Plasu i Martinkovcu

- Utvrđivanje Liste prioriteta za davanje stanova u najam za razdoblje 2010.–2014. godina (OGU za komunalni sustav)
- Dovršetak izgradnje stanova na Rujevici – 2. faza (OGU za komunalni sustav i APOS)
- Dovršenje imovinsko-pravne pripreme stambenih građevina s pripadajućim prometnicama i komunalnom infrastrukturom na Škurinjskom Plasu i Drenovi (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Izrada projektne dokumentacije građevina POS-a na Škurinjskom Plasu (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i APOS)
- Izgradnja stanova na lokaciji Drenova (OGU za komunalni sustav i APOS)
- Analiza mogućnosti izgradnje na lokaciji Martinkovac (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i APOS)
- Priprema dokumentacije za izgradnju stambeno-poslovnih zgrada na lokaciji bivšeg kamionskog terminala na Srdočima (OGU za komunalni sustav, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i *Rijeka promet*)

3.3. Poticanje izgradnje novog KBC-a na Trsatu i sudjelovanje u izgradnji komunalne infrastrukture

- Praćenje projektne pripreme izgradnje KBC-a na Trsatu i sukladno dinamici uključivanje u izgradnju prateće infrastrukture (OGU za komunalni sustav, ViK i *Energo*)
- Dovršetak postupka imovinsko-pravne pripreme za preseljenje odnosno izgradnju zamjenskih Radionica i skladišta HNK Ivana pl. Zajca (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s OGU za kulturu i HNK Ivana pl. Zajca)

3.4. Nastavak subvencioniranja cijene dječjih vrtića i financiranja produženog boravka za osnovnoškolce

- Uvođenje novih programa u Dječjem vrtiću *Rijeka* u skladu s potrebama roditelja: poslijepodnevni program, program vikendom i dr. (OGU za odgoj i školstvo i Dječji vrtić *Rijeka*)
- Nastavak financiranja cjelodnevnog odgojno-obrazovnog rada i produženog boravka u osnovnim školama (OGU za odgoj i školstvo)
- Izrada mreže dječjih vrtića i osnovnoškolskih ustanova (OGU za odgoj i školstvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za mjesnu samoupravu i upravu)
- Nastavak opremanja gradskih odgojno-obrazovnih ustanova prema propisanim standardima i normativima u skladu s mogućnostima proračuna (OGU za odgoj i školstvo)
- Utvrđivanje nutricionističkih zahtjeva, uvjeta i načina organiziranja zdrave prehrane u osnovnim školama te stvaranje uvjeta za prehranu učenika s kroničnim bolestima (OGU za odgoj i školstvo i OGU za zdravstvo i socijalnu skrb u suradnji s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo)
- Uvođenje novih programa rada s učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama – darovitim učenicima i učenicima s teškoćama u razvoju (OGU za odgoj i školstvo u suradnji s gradskim ustanovama odgoja i obrazovanja)
- Edukacija učenika osnovnih škola s ciljem kontinuirane popularizacije i približavanja kulturne ponude mladim generacijama putem projekata: *Škola u kinu*, *Animafest*, *KIČMA* i dr. (OGU za kulturu, OGU za odgoj i školstvo u suradnji s udrugama)
- Stvaranje uvjeta za otvorene škole učenicima tijekom školskih odmora (OGU za odgoj i školstvo u suradnji s OGU za sport i tehničku kulturu i osnovnim školama i OGU za kulturu)
- Početak sufinanciranja materijalnih troškova osnovnih škola s pravom javnosti drugih osnivača: Waldorfske osnovne škole, Osnovne škole *Grivica* i Osnovne glazbene škole *Aleksandra Jug Matić* (OGU za odgoj i školstvo)
- Osamostaljivanje Podružnice u Rijeci, Centra za autizam te uređenje i opremanje novog prostora za ostvarivanje njihovog rada (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i OGU za odgoj i školstvo)
- Nastavak sudjelovanja u projektu *Gradovi i općine – prijatelji djece* (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb u suradnji s odjelima gradske uprave)
- Donošenje Lokalnog programa za mlade – utvrđivanje akcijskog plana mjera za svaku proračunsku godinu u skladu s raspoloživim proračunskim sredstvima (OGU za odgoj i školstvo u suradnji s odjelima gradske uprave)

3.5. Uz nastavak obnove postojećih dječjih vrtića, dovršetak izgradnje vrtića Srdoči i izgradnja vrtića na Pehlinu i Rastočinama

- Imovinsko-pravna priprema lokacije, nastavak izrade projektne dokumentacije te izgradnja vrtića na Pehlinu (OGU za odgoj i školstvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i OGU za poduzetništvo)
- Suradnja s privatnim investitorom na imovinsko-pravnoj pripremi lokacije te izrada planske i projektne dokumentacije vrtića na Rastočinama (OGU za odgoj i školstvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za komunalni sustav)
- Po dovršetku izgradnje i opremanja vrtića Srdoči i Drenova – osiguravanje kadrovskih i drugih uvjeta za početak rada vrtića (OGU za odgoj i školstvo i Dječji vrtić *Rijeka*)

- Rekonstrukcija jednog objekta dječjeg vrtića godišnje (OGU za odgoj i školstvo i OGU za poduzetništvo)
- Priprema i raspis natječaja za idejno arhitektonsko rješenje vrtića na Škurinjskom Plasu (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za odgoj i školstvo)

3.6. Dogradnja osnovne škole Srdoči, osnovne škole Pehlin i osnovne škole Vežica za potrebe baletne škole

- Dovršetak dogradnje OŠ Srdoči radi prelaska u jednu smjenu (OGU za odgoj i školstvo, OGU za poduzetništvo i OGU za komunalni sustav)
- Analiza prostorno-planskih mogućnosti radi prelaska škole Pehlin na rad u jednoj smjeni (OGU za odgoj i školstvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Imovinsko-pravna priprema, nastavak izrade projektne dokumentacije, dobivanje potrebnih dozvola te dogradnja OŠ Vežica (OGU za odgoj i školstvo, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i OGU za poduzetništvo)

3.7. Nastavak realizacije sportsko-rekreativnih programa za djecu u postojećim uređenim i novoizgrađenim sportskim objektima

- Nastavak financiranja programa *Rijeka pliva* za učenike nižih razreda osnovnih škola i djecu predškolske dobi (OGU za odgoj i školstvo u suradnji s gradskim ustanovama odgoja i obrazovanja, OGU za sport i tehničku kulturu i sportskim udrugama)

3.8. Povećanje subvencija za autobusne karte *Autotroleja* srednjoškolcima i uvođenje noćne linije (OGU za komunalni sustav i *Autotrolej*)

3.9. Proširenje kapaciteta Doma umirovljenika na Kantridi i otvaranje novih klubova umirovljenika

- U skladu s izrađenom Prostornom studijom mogućnosti izgradnje socijalne ustanove, u zoni D2-3 izvršiti odabir između ponuđenih varijanti (dogradnja postojećeg kompleksa Doma ili izgradnja nove socijalne ustanove) (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Izrada projektne dokumentacije, dobivanje potrebnih dozvola, izbor modela financiranja i početak građevinskih radova (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Otvaranje novih klubova za umirovljenike i starije osobe u središtu grada i u zapadnom dijelu grada (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, Udruga umirovljenika Rijeke, Dom za starije i nemoćne osobe Kantrida)
- Uređenje i opremanje te povećanje broja programa u postojećim klubovima umirovljenika i starijih osoba (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, Udruga umirovljenika Rijeke, Dom za starije i nemoćne osobe Kantrida)

3.10. Program *Sveučilište za treću dob* kao širenje dosadašnje ponude edukacije za umirovljenike

- Povećanje broja programa i broja korisnika programa Sveučilišta za treću dob (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Nastavak informatičkog opismenjavanja umirovljenika i starijih osoba, osoba s posebnim potrebama te umirovljenih branitelja (ZID i OGU za gradsku samoupravu i upravu)

3.11. Promjena načina isplate božićnica umirovljenicima – novčana naknada umjesto poklon-bona

- Osiguranje sredstava u financijskom planu za isplatu novčane naknade umirovljenicima – "božićnice" (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i OGU za financije)

3.12. Dovršetak rekonstrukcije bazena na Školjiću kao mjesta rehabilitacije za osobe s posebnim potrebama

- Rješavanje vlasničko-pravnih odnosa (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav, OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i Autotrolej)
- Izbor modela financiranja (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i OGU za financije)
- Početak građevinskih radova (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i OGU za poduzetništvo)

3.13. Unapređenje programa palijativne skrbi

- Nastavak financiranja terenskih timova palijativne skrbi u sklopu Doma zdravlja PGŽ-a (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb PGŽ-a)
- Poticanje stvaranja zakonskih preduvjeta za osnivanje hospicija (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, Ured Grada, saborski zastupnici)
- Pronalaženje adekvatne lokacije za hospicij (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Pronalaženje partnera za provođenje djelatnosti (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb PGŽ-a)

3.14. Unapređenje zaštite zdravlja i primarne zdravstvene zaštite

- Nastavak provedbe programa zaštite tjelesnog i mentalnog zdravlja (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, zdravstvene ustanove, udruge)
- Nastavak rada Povjerenstva za borbu protiv ovisnosti (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb)
- Procjena opravdanosti preuzimanja timova primarne zdravstvene zaštite koji djeluju u sklopu Doma zdravlja PGŽ-a (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb PGŽ-a)
- Osigurati zakonske pretpostavke za preuzimanje timova primarne zdravstvene zaštite koji djeluju u sklopu Doma zdravlja PGŽ-a (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb PGŽ-a)
- Otvaranje sportske ambulante (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb, OGU za sport i tehničku kulturu)
- Donošenje programa mjera populacijske politike (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb u suradnji s odjelima gradske uprave)
- Nastavak provedbe projekta *Rijeka – zdravi grad* u sklopu Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije – V. faza (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb u suradnji s odjelima gradske uprave)

3.15. Daljnji razvoj mjesne samouprave

- Institucionalna potpora radu vijeća mjesnih odbora i njihovih radnih tijela, (OGU za gradsku samoupravu i upravu i drugi odjeli gradske uprave)
- Aktivnosti na daljnjem unapređenju rada i prepoznatljivosti mjesnih odbora, (OGU za gradsku samoupravu i upravu i drugi odjeli gradske uprave)
- Potpora provođenju građanskih inicijativa (OGU za gradsku samoupravu i upravu i drugi odjeli gradske uprave)

- Promicanje, potpora i razvoj volonterstva u mjesnim odborima (OGU za gradsku samoupravu i upravu u suradnji s organizacijama civilnog društva i volonterskim centrom)
- Procjena opravdanosti organiziranja gradskih četvrti (OGU za gradsku samoupravu i upravu i drugi odjeli gradske uprave)

3.16. Sigurnost i zaštita građana

- Aktivnosti na daljnjem unapređenju rada Vijeća za prevenciju kriminaliteta na području Grada Rijeke (Odjel za gradsku samoupravu i upravu u suradnji s članovima Vijeća)
- Nastavak razvoj sustava zaštite i spašavanja putem osnivanja, opremanja i osposobljavanja postrojbi civilne zaštite (OGU za gradsku samoupravu i upravu u suradnji s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje)
- Javnu vatrogasnu postrojbu Grada Rijeke opremit će se i obučiti kako bi postala nositelj zaštite i spašavanja u slučaju velikih nesreća, elementarnih nepogoda, potresa, kemijskih akcidenata i slično (OGU za gradsku samoupravu i upravu u suradnji s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje)
- Nastavak osiguranja prijeko potrebnih uvjeta za pravovremeno i učinkovito djelovanje Javne vatrogasne postrojbe Grada Rijeke osiguranjem sredstava (OGU za gradsku samoupravu i upravu):
 - za plaće i materijalne troškove iznad minimalnoga državnog standarda
 - za nabavu vatrogasnih vozila iz Vladina programa
 - za nužna ulaganja u objekte i opremu

3.17. Sudjelovanje u izgradnji županijskog azila za životinje

- Nastavak financiranja programa udruga za zaštitu životinja (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i OGU za komunalni sustav u suradnji s PGŽ-om)
- Sufinanciranje izgradnje županijskog azila za životinje (OGU za zdravstvo i socijalnu skrb i OGU za komunalni sustav u suradnji s PGŽ-om)

Ad. 4. Obilje kulturnih događanja, sportskih i rekreativnih sadržaja, uređene javne površine, zbog čega se Rijeka s pravom može nazivati atraktivnim gradom

4.1. Nastavak uređenja Staroga grada popločavanjem preostalih trgova i ulica te dovršetkom arheološkog parka i uređenjem nalazišta kod Kosog tornja, uz daljnji razvoj gradske turističke signalizacije.

➤ **Nastavak uređenja središta grada**

- Uređenje 2. faza prostora ispred Kazališta Ivana pl. Zajca, rekonstrukcija Trga bana Jelačića i uređenje Vitezovićeve ulice (OGU za komunalni sustav)
- Dovršetak izrade projektne dokumentacije za uređenje Koblerova i Pavlinskog trga te izrada projektne dokumentacije za uređenje Klobučarićeva trga, Trga Grivica, Vitezovićeve ulice, te Šporerove ulice (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Postav skulptura i instalacija suvremenih autora u javnim gradskim prostorima (OGU za kulturu, OGU za urbanizam ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav, umjetnici)
- U sklopu realizacije projekta garažno-poslovno-stambenog bloka Gomila, pokrenuti izradu projekta uređenja javnih površina (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

➤ **Uređenje Arheološkog parka**

- Izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta, dobivanje lokacijske dozvole i potvrde glavnog projekta za uređenje Arheološkog parka (OGU za kulturu u suradnji s OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za komunalni sustav)
- Početak izvođenja radova na uređenju Arheološkog parka i okolnih javnih površina (OGU za kulturu u suradnji s OGU za komunalni sustav i OGU za urbanizam, razvoj, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

➤ **Uređenje Trga pul Vele crikve**

- Provedba arhitektonskog natječaja za prezentaciju arheološkog lokaliteta, odnosno uređenje Trga pul Vele crikve (OGU za kulturu u suradnji s OGU za urbanizam, razvoj, ekologiju i gospodarenje zemljištem i Društvom arhitekata Rijeka)
- Izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta i dobivanje lokacijske dozvole i potvrde glavnog projekta za uređenje Trga pul Vele crikve (OGU za kulturu u suradnji s OGU za urbanizam, razvoj, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za komunalni sustav)
- Početak izvođenja radova na građevinskoj sanaciji Kosog tornja i uređenju Trga pul Vele crikve (OGU za kulturu u suradnji s OGU za komunalni sustav i OGU za urbanizam, razvoj, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

➤ **Rekonstrukcija zgrade Filodrammatice**

- Početak izvođenje radova na rekonstrukciji svečane dvorane u zgradi *Filodrammatice* u skladu s pravomoćnom građevinskom dozvolom (OGU za kulturu)

➤ **Obnova spomeničke baštine grobalja Kozala i Trsat**

- Nastavak radova na obnovi spomeničke baštine zaštićenih povijesnih cjelina grobalja Kozala i Trsat (OGU za kulturu i KD *Kozala*)

- **Obnova Gradine na Trsatu**
 - Uređenje javnog prostora oko Gradine (OGU za komunalni sustav)
 - Izvođenje radova na prezentaciji zapadnoga stambenog dijela Gradine (OGU za kulturu u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Rijeke)
- **M/b Galeb**
 - Izrada dokumentacije za obnovu m/b *Galeb* (OGU za kulturu u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske)
 - Definiranje modela financiranja obnove m/b *Galeb* (OGU za kulturu u suradnji s OGU-om za financije)
- **Gradska turistička signalizacija**
 - Provedba natječaja za dizajnersko rješenje vizualnog identiteta označavanja kulturne baštine na području grada (OGU za kulturu, OGU za komunalni sustav i OGU za urbanizam, razvoj, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s Turističkom zajednicom i Hrvatskim dizajnerskim društvom)
 - Postava oznaka u zoni Staroga grada prema odabranom dizajnerskom rješenju (OGU za kulturu, OGU za komunalni sustav i OGU za urbanizam, razvoj, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Rijeke)
 - Obnova turističke magistrale (OGU za kulturu u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Rijeke)

4.2. Poticanje i sudjelovanje u izgradnji novih sadržaja na Delti (*waterfront i park*)

- U suradnji s Lučkom upravom utvrditi Programski zadatak i uvjete raspisa javnog natječaja za urbanističko-arhitektonsko rješenje područja Delte (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Izraditi i donijeti Detaljne planove uređenja za područje Delte (gradskog parka i obalnog područja) (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Sudjelovanje u izgradnji infrastrukture (OGU za komunalni sustav)

4.3. Otvaranje šetnice na riječkom lukobranu (*Molo longo*)

- Koordinacija aktivnosti na daljnjem uređenju riječkog lukobrana u skladu s DPU-om (OGU za komunalni sustav i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s Lučkom upravom Rijeke)

4.4. Potpuno oslobađanje Rive od automobila nakon otvaranja garaže u Barčićevoj ulici i garaže u sklopu Autobusnog kolodvora

- Sudjelovanje u sanaciji Adamićeva gata (OGU za komunalni sustav i *Rijeka promet*)
- Izrada idejnog natječaja za uređenje Rive (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s Lučkom upravom Rijeke)

4.5. Oživljavanje izlaza Rijeke na more, dovršetak uređenja plaže ispod Bazena Kantrida i uređenje šetnice (*lungo-mare*) Kantrida – Costabella – Preluk

- Uređenje plaže ispod Bazena Kantrida i raspisivanje natječaja za koncesiju (OGU za komunalni sustav i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

- Aktivnosti na uređenju šetnice (*lungo-mare*) Kantrida – Costabella – Preluk – klupice, igrališta, javna rasvjeta i dr. (OGU za komunalni sustav)

4.6. Uređenje postojećih i povećanje broja parkova i dječjih igrališta u naseljima

- Nastavak osuvremenjivanja i postavljanje dodatne urbane opreme (OGU za komunalni sustav)
- Uređenje parka Pomerio (OGU za komunalni sustav i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Dovršetak izrade projektne dokumentacije novih gradskih parkova Šparići i Srdoči, te revidirati istu za park Sveti Križ (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Uređenje najmanje četiri nova dječja igrališta te obnova sprava na igralištima suvremenijom opremom (OGU za komunalni sustav)
- Nastavak uređenja parkova i dječjih igrališta Dječjeg vrtića Rijeka i gradskih osnovnih škola (OGU za komunalni sustav u suradnji s OGU za odgoj i školstvo)

4.7. Izgradnja Gradske knjižnice i Muzeja moderne i suvremene umjetnosti

- **Muzej moderne i suvremene umjetnosti**
 - Priprema ustanove za preseljenje u novu zgradu Muzeja moderne i suvremene umjetnosti (Muzej moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci u suradnji s OGU-om za kulturu)
 - Izgradnja javne garaže i trga (OGU za komunalni sustav i Rijeka promet)
 - Početak izvođenja radova na gradnji nove zgrade Muzeja u skladu s pravomoćnom građevinskom dozvolom (OGU za kulturu u suradnji s Muzejom moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci i Ministarstvom kulture Republike Hrvatske)
- **Gradska knjižnica**
 - Priprema ustanove za preseljenje u novu zgradu Gradske knjižnice (Gradska knjižnica Rijeka u suradnji s OGU-om za kulturu)
 - Dobivanje potvrde glavnog projekta za gradnju nove zgrade Gradske knjižnice (OGU za kulturu)
 - Definiranje modela financiranja i građenje nove zgrade Gradske knjižnice (OGU za kulturu u suradnji s OGU za financije)
 - Pronalaženje prostora za ogranak Gradske knjižnice na Sušaku (OGU za kulturu, Gradska knjižnica Rijeka u suradnji s OGU-om za komunalni sustav)
 - Premještaj ogranka Gradske knjižnice Zamet u novi prostor pri Centru Zamet (OGU za kulturu, Gradska knjižnica Rijeka i *Rijeka sport*)

4.8. Obnova *Palače šećerane* iz 18. stoljeća (upravne zgrade bivšega *R. Benčića*)

- Provedba arhitektonskog natječaja za idejno rješenje rekonstrukcije *Palače šećerane* (OGU za kulturu u suradnji s OGU-om za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i Društvom arhitekata Rijeka)
- Izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta te dobivanje lokacijske dozvole i potvrde glavnog projekta za rekonstrukciju *Palače šećerane* u građevinu reprezentativne, javne, kulturne i protokolarnе namjene s poslovnim prostorom u prizemlju (OGU za kulturu)
- Nastavak radova na restauraciji *Palače šećerane* (OGU za kulturu)

4.9. Dovršetak prenamjene zone *Hartera*

- Izrada i donošenje Detaljnog plana uređenja područja *Hartere* (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Analiza stanja infrastrukture i sudjelovanje u rekonstrukciji infrastrukture (OGU za komunalni sustav, ViK i *Energo*)
- Izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta i dobivanje lokacijske dozvole i potvrde glavnog projekta za rekonstrukciju starih skladišta *Marganova* u prostor novoga kulturnog centra za mlade (OGU za kulturu u suradnji s OGU-om za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU-om za komunalni sustav)
- Raspisivanje natječaja za korištenje prostora *Marganova* kao *Hartera*-centra za mlade (OGU za kulturu)
- Izvođenje radova na rekonstrukciji starih skladišta *Marganova* u prostor novog kulturnog centra za mlade (OGU za kulturu i OGU za komunalni sustav)

4.10. Izgradnja sportskih objekata

- Završetak izgradnje kompleksa Bazeni Kantrida (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
- Završetak izgradnje Centra Zamet (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
- Završetak izgradnje Atletske dvorane Kantrida (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
- Uređenje rasvjete na stadionu Krimeja (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
- Završetak obnove Stadiona Kantrida
 - Sanacija stijenskog pokosa (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
 - Rekonstrukcija atletske staze (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
 - Sanacija travnjaka središnjeg terena (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
- Završetak natkrivanja boćališta u Sportsko-rekreacijskom centru *Zamet* i uređenja vanjskoga košarkaškog igrališta u SRC Zamet – 2. faza (OGU za sport i tehničku kulturu i OGU za poduzetništvo)

4.11. Izgradnja sportskih dvorana na Srdočima, Drenovi i Dragi

- Utvrđivanje lokacije sportske dvorane na Drenovi (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za sport i tehničku kulturu)
- Provedba imovinsko-pravne pripreme i izrada projektne-tehničke dokumentacije sportske dvorane Srdoči, pristupnih prometnica i komunalne infrastrukture (OGU za sport i tehničku kulturu i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za komunalni sustav)
- Raspisivanje natječaja za privatnog investitora za izgradnju sportskih dvorana na Srdočima i Drenovi (OGU za sport i tehničku kulturu, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem u suradnji s privatnim investitorom)
- Izrada projektno-tehničke dokumentacije te imovinsko-pravna priprema za sportsku dvoranu Draga (OGU za sport i tehničku kulturu i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

4.12. Izgradnja zatvorene streljane na Drenovi

- Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske (OGU za sport i tehničku kulturu)
- Izrada projektno-tehničke dokumentacije (OGU za sport i tehničku kulturu i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)

- Imovinsko-pravna priprema te dobivanje dozvola za građenje (OGU za sport i tehničku kulturu)
- Izgradnja streljane (OGU za sport i tehničku kulturu)

4.13. Rekonstrukcija sportskih dvorana *Dinko Lukarić* na Kozali i Dvorana Mladosti na Trsatu

- Priprema i raspis natječaja za idejno arhitektonsko rješenje dogradnje kompleksa Dvorane mladosti (OGU za sport i tehničku kulturu i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Izrada projektne–dokumentacije dogradnje kompleksa te prometnih i javnih površina s pripadajućom komunalnom infrastrukturom (OGU za sport i tehničku kulturu, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, OGU za komunalni sustav i *Rijeka sport*)
- Imovinsko-pravna priprema rekonstrukcije sportske dvorane *Dinko Lukarić* te dobivanje dozvola za građenje (OGU za sport i tehničku kulturu, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i *Rijeka sport*)
- Rekonstrukcija sportskih dvorana (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)

4.14. Proširenje Teniskog centra u Marčeljevoj Dragi

- Izrada DPU-a (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za sport i tehničku kulturu)
- Izrada projektno-tehničke dokumentacije (OGU za sport i tehničku kulturu i OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem)
- Imovinsko-pravna priprema te dobivanje dozvola za građenje (OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za sport i tehničku kulturu)
- Proširenje Teniskog centra (OGU za sport i tehničku kulturu)

4.15. Zamjena završnog sloja umjetne trave na pomoćnom stadionu Stadiona Kantrida, Nogometnom igralištu Podmurvice i SRC Belveder

- Izrada projektno-tehničke dokumentacije preko investitora *Rijeka sport* (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)
- Zamjena završnog sloja preko investitora *Rijeka sport* (OGU za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport*)

4.16. Uređenje područja Kampeto

- Izrada dokumentacije za uređenje područja Kampeta (OGU za sport i tehničke kulture)

4.17. Daljnja promidžba Grada Rijeke kao kulturnog i sportskog središta i odredišta gradskog turizma

- Organizacija velikih gradskih manifestacija: Međunarodni riječki karneval, Međunarodni festival malih scena, Riječke ljetne noći, Hartera festival, Melodije Istre i Kvarnera, Ljeto na Gradini, Festival komorne glazbe, Jazz time, Zajčevi dani, Biennale mladih umjetnika Europe i Mediterana, Međunarodna lutkarska revija, Kamov fest, Međunarodna izložba crteža i Biennale Kvadrilaterale
- Organizacija manifestacija sporta i tehničke kulture: Fiumanka, Ulične utrke *Homo si teč* i *Riječki polumaraton*, Europsko prvenstvo u šahu, Međunarodni omladinski nogometni turnir *Kvarnerska rivijera*, Međunarodni plivački miting, ATP Tour Challenger Series *Rijeka Open 2009*, Jadranski FIS slalom – Platak, Europsko prvenstvo u motociklizmu Alpe-Adria, Međunarodni atletski skakački miting, Svjetski padobranski kup Rijeka, Aviomiting, Rijeka i modelarstvo, Kvarnerska revija amaterskog filma, Dani tehničke kulture, Riječki auto slalom, Riječki međunarodni auto rally, Riječki međunarodni moto rally i Međunarodna riječka regata radio upravljanih jedrilica
- Isticanje kandidature Grada Rijeke za dobivanje domaćinstva XVIII. Mediteranskih igara 2017. (Grad Rijeka)
- Priprema kandidature Grada Rijeke za domaćina Biennala mladih umjetnike Europe i Mediterana (2013. odnosno 2015.) (Grad Rijeka u suradnji s Muzejom moderne i suvremene umjetnosti)

- 4.18. Pokretanje edukativnog programa *Tvoj grad* u osnovnim školama s ciljem povećanja znanja o gradu i jačanja riječkoga identiteta
- izrada programa i analiza mogućnosti načina njegovog izvođenja za učenike nižih i viših razreda osnovne škole (OGU za odgoj i školstvo u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa)
 - izrada priručnika/udžbenika kao pomoćnog nastavnog sredstva (OGU za odgoj i školstvo u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa)
- 4.19. Uređenje prostora za rad Kazališta mladih
- Utvrđivanje lokacije i osiguravanje prostornih i programskih uvjeta za rad budućeg Kazališta mladih (OGU za kulturu, OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem i OGU za komunalni sustav)
- 4.20. Nastavak ulaganja u programe iz područja kulture uz posebno poticanje razvoja nezavisne riječke kulturne scene.
- Posebno poticanje alternativne, subkulturalne scene koja potvrđuje ili gradi urbani identitet i kulturalnu posebnost grada (OGU za kulturu i partneri u realizaciji programa)
 - Poticanje programa u *Harteri* – Centru za mlade, *Molekuli*, *Palachu* i sličnim okupljalištima i žarištima urbane kulture (OGU za kulturu u suradnji s udrugama)
- 4.21. Izraditi kulturnu strategiju grada za iduće desetljeće (OGU za kulturu, Ustanove u kulturi, pojedinci, djelatnici u kulturi i dr.)
- 4.22. Otvaranje gradskog Kontakt centra kao jedinstvene komunikacijske točke za informiranje građana
- Uspostava i početak rada informatičke osnove za rad kontakt centra (ZID)
 - Organizacija i početak rada službe (ZID)
 - Proširenje i unapređenje funkcionalnosti svih sudionika informacijskog sustava grada Rijeke (ZID)
 - Postavljanje novih Info-punktova po gradu (ZID)